БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 93 (6528)
МАЙН 10
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Арад зоной ажабайдалай эрилтэнүүдые хангахын түлөө

Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство өөрынгөө үдэр бүрнин ажал-ябуулгада арад зонойнгоо ажабайдалые улам һайжаруулха, эдеэ хоолой ба элдэб хэрэглэлэй зүйлнүүдые орон дотороо элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилжэ, ажалшадай эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангаха зорилго табина.

Манай агуу вождь ба багша И. В. Сталин «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ зохёол соогоо социализмын экономическа гол хуулиһые нээгээд, социалистическэ обществодо бүхы үйлэдбэри хадаа хүнүүдэй таһалгаряагүй ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангалгада шэглүүлэгдэнэ гэжэ зааһан байха юм. **«Социалистическэ үйлэдбэрилгын уг зорилгонь ашаг олзо бэшэ, харин өөрынгөө эрилтэтэй байдаг хүн, ондоогоор хэлэхэдэ, тэрэнэй материальна болон культурна эрилтэнүүдые хангадаг ябадал мүн»** гэжэ тус зохёол доторо нүхэр Сталин һургана.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай таһалгаряагүйгөөр хүгжэхэ үндэһэн дээрэ дайнай хойто түрүүшын жэлнүүдтэ манай орон дотор эд бараа ба эдеэ хоолой элдэб зүйлнүүдые улам эхээр үйлэдбэрилжэ эхилээ. Юумэнэй үнэ сэнгүүдые энэ жэлдэ тоогоороо уруудуулhан ябадал лаваа арад зонойнгоо ажабайдалые һайжаруулхын түлөө Ленин—Сталинай партиин, Советскэ правительствын гаргадаг сэхэ үргэлжын анхарал оролдолгые бүхы дэлхэйн үмэнэ дахин гэршэлэн харуулна.

Арад зоной культурно-ажабайдалай эрилтэнүүдые хангаха талаар хүдэлмэришэд манай республикын хэдэн олон эмхи зургаанууд, коллективүүд үргэн сэхээр хүдэлжэ байна. Коммунистическэ парти болон Советскэ правительствын зүгһөө тэдэнэй үмэнэ табигдаһан үндэһэн зорилгонуудые дүүргэжэ эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоно. Жэшээлхэдэ, Бурмонторгын № 21 магазин (даагшань нүхэр Степанова) эд бараанайнгаа ассортиментые ходо үргэдхэдэг, магазин дотороо культурна советскэ худалдаа наймаанай гуримые наринаар сахидаг байха юм. Эгээл тиимэһээ тус магазин эд бараанай эрьесын нэгэдэхи кварталай түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй болон партиин горкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Мүн тэрэшэлэн Кяхтын аймагай промкомбинат нютагай материалнуудһаа һайн шанартай мебельнүүдые гаргадаг, даалгабарита түсэбөө бэлзорһоонь урид дүүргэдэг байха юм. Иимэ жэшээнүүд республика доторнай нилээдгүй олон.

Зүгөөр арад зоной культурно-ажабайдалай эрилтэнүүдые хангаха үүргэтэй республикын зарим худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд, столовонууд, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг предприятинууд өөһэдынгөө зорилго хангалтагүйгөөр дүүргэнэ, даалгабарита түсэбөө таһалдуулхаһаа гадна, шанар муутай продукци гаргана, арад зоной һанамжа, дурадхалнуудта хайша хэрэгээр хандана. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай промкомбинадай оёдолой болон сабхиин цехүүд ажалшадай захилнуудые хайхарамжагүйгөөр дүүргэнэ, ехэнхидээ муу шанартай продукци үйлэдбэрилнэ. Тус промкомбинадай үйлэдбэрилһэн эд бараа худалдаа наймаанда гарабашье, үни удаан сагта магазин соогоо хэбтэдэг. Энэ хэлэгдэһэн дутагдалнууд тухайда ажалшадай зүгһөө олон тоото гомодол, мэдүүлгэнүүдэй оробошье, тус промкомбинадай директор нүхэр Саратов бодото хэмжээнүүдые абанагүй. Шанар муутай продукци үйлэдбэрилхэ ябадал Хориин аймагай промкомбинадта, Кяхтын гуталай фабрикада мүн лэ үзэгдэдэг байха юм.

Зарим аймагуудай малажалай холын гүүртэнүүдтэ, тариаланжалай бригаданууда хүдэлмэрилжэ байдаг колхозниигуудта түрүүшын хэрэглэлэй эд бараа саг сагтань хүргэгдэдэггүй баримтанууд олоор үзэгдэнэ.

Партиин түүхэтэ XIX съезд дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа нүхэр А. И. Микоян иигэжэ зааһан байха юм:

—Эрилтэ юуб гэхэдэ, эдеэ хоолой продуктнуудые олоор гаргахаһаа гадна, тэдэнэйнгээ эрхим шанартай ба эдеэшэг, дура татамаар ба хоншуухан, амтархан эдихэөр минарлан буйлуулагдаһан байха ябадал түйлын хэрэгтэй.

Энэ талаарнь абажа харабал, ниитын эдеэ хоол бэлэдхэдэг столовонууд, чайнанууд, жэшээлхэдэ, Улан-Удын Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэдэхи кафэ-столово, Куйбышевэй нэрэмжэтэ үйлсэдэхи № 10 столово болон бусад предприятинууд шанар муутай блюдануудые бэлдэхэ, тэндэ орожо эдеэлэгшэдые культурнаар, түргэнөөр хангаагүй байха юм.

Дээрэ тэмдэглэгдэһэн дутуу дундануудай гол шалтагаанинь юуб гэхэдэ, республикын Худалдаа наймаанай болон Нютагай промышленностиин министерствонууд, тэдэнэй аймагуудтахи органууд ажалшадай ажабайдалай эрилтэнүүдые гүйсэд дүүргэхын тула бодото хэмжээнүүдые абанагүй, худалдан абагшадай болон эд хэрэглэгшэдэй һанамжануудые шэнжэлэн үзэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ манай республикын бүхы ажалшад БМАССР-эй тогтоһоор 30 жэлэй ойн һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула хаа хаанагүй стахановска вахтада жагсана. Республикымнай колхозник, хүдэлмэришэ ба албахаагша бүхэн энэ үдэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтахые хүсэнэ.

Үнэн сэхэ ажалаа Эхэ оронойнгоо аша туһын тулада зорюулжа байгаа советскэ хүнүүдэй али бүхы эрилтэнүүдые һайнаар хангаха гээшэ нютагуудтахи партийна, советскэ организацинуудай, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг предприятинуудай болон столово, чайнануудай хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Нүхэр Г. М. МАЛЕНКОВТО

МОСКВА.

Ехэ хүндэтэ нүхэр Маленков!

Немецкэ арадые гитлеровскэ фашизмһаа сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Германска Демократическа Республикын правительствын үмэнэһөө, өөрынгөө үмэнэһөө Танда, ехэ хүндэтэ нүхэр түрүүлэгшэ, үнэн зүрхэнэй амаршалга ба баясхалан хүргэхэ хүндэтэй байнаб.

Хэтэдээ мүнхэ Генералиссимус Сталинай сэсэн мэргэн ударидалга доро ябажа, немецкэ арадые сүлөөлһэн, һаруул һайхан ерээдүйн замые тэрээндэ нээһэн эрэлхэг зоригто советскэ геройнуудые немецкэ арад энэ үдэр хүндэлжэ ба тэдээндэ гүн гүнзэгы баясхалан хүргэжэ байна.

Германска Демократическа Республикын ажалшад угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр социализм байгуулжа оробо. Тиигэжэ тэдэнэр агууехэ немец —Карл Марксын захяа заабаринуудые бэелүүлжэ эхилээ. Энэ хэрэгтэ манда Советскэ Союзай үзүүлдэг сэгнэшэгүй ехэ бүхы талын туһаламжа Германска Демократическа Республикын ажалшадые улам ехэ түйлалтануудта зоригжуулна.

Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай һургаалда үнэн сэхэ байһан тэдэнэр энэ замаар хэлбэришэгүйгөөр ябаха, немецкэ арадые боннско сэрэгэй договорнуудаар богоолшолгодо эсэргүү, Герман...ай эбэй договор баталуулхын түлөө, нэгэн бүхэли, демократическа, эб найрамдалда дуратай, бэеэ даанхай Германиие байгуулхын түлөө Баруун Германиин патриодуудтай хамтадаа тэмсэнэ.

Энэ тэмсэлдэ Советскэ Союз немецкэ арадые дэмжэжэ, ахадүүгэй интернационализм харуулна. Тэрэ хадаа германска проблемые эбэй ёһоор шиидхэхын түлөө саг үргэлжэ тэмсэнэ. Уласхоорондын арсалдаата бүхы проблемэнүүд эбэй ёһоор шиидхэгдэжэ болохо юм гэжэ тон һаяхан СССР-эй правительство тон эли тодоор дахин зааһан байна. Тиигэжэ тэрэ хадаа уласхоорондын түгшүүрилые усадхаха хэрэгтэ, эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри хэһэн байна.

Эб найрамдалай агууехэ туг баригша — Советскэ Союзтай ба арадай демократиин оронуудтай нигта хани барисаатай байһан Германска Демократическа Республикын ажалшад эб найрамдал сахиха хэрэгтэ өөрынгөө туһа нэмэри оруулжа үргэлжэлһөөр байха ба өөрынгөө эсэгэ ороной нэгэдэлэй түлөө тэмсэлые эрид шангаар хэхэ гэжэ Таниие, ехэ хүндэтэ нүхэр Маленков, найдуулнаб.

Германска Демократическа Республикын правительствын үмэнэһөө — ОТТО ГРОТЕВОЛЬ, Премьер-Министр.

Берлин, 1953 оной майн 7.

Германска Демократическа Республикын Премьер-Министр Нүхэр О. ГРОТЕВОЛЬДО

БЕРЛИН.

Германска арадые фашистска дарлалтаһаа сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойтой дашарамдуулан Танай эльгээһэн хани барисаата бэшэгэй түлөө минии баясхалан тогтоон абахые Германска Демократическа Республикын Правительствые, мүн Таниие, нүхэр Премьер-Министр, өөрыетнай гуйнаб.

Национальна нэгэдэлэйнгээ түлөө, эб найрамдалда дуратай, демократическа, бэеэ даанхай Германиин түлөө, германска арадай ба эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай үндэһэн интересүүдтэ харюусаха эбэй договорые тон түргөөр баталхын түлөө тэмсэлдэ амжалта түйлахыень германска арадта хүсэнэб.

Г. МАЛЕНКОВ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ СЕПГ-гэй Центральна Комитедэй эльгээһэн бэшэг

Хүндэтэ нүхэд!

1953 оной майн 8-да немецкэ арад алдарта илагдашагүй Советскэ Армяар фашистска дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэнэйнгөө 8 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна.

Энээнтэй дашарамдуулан Германиин Социалистическэ единэ партиин Центральна Комитет энэ түүхэтэ сүлөөлэлгын түлөө, Германска Демократическа Республикада социализмын үндэһэ һуури байгуулха ябадалда һайн һайхан туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин гэшүүдтэ, алдарта Советскэ Армида, агууехэ советскэ арадта партиин бүхы гэшүүдэй ба бүхы немецкэ ажалшадай үмэнэһөө гүн гүнзэгы баясхалан хүргэнэ.

Хүн түрэлтэниие фашистска зэрлиг дарлалтаһаа абархын түлөө ами наһаяа үгэһэн Советскэ Армиин геройнуудые гүн ехээр хүндэлжэ, эб найрамдал хүсэдэг бүхы немецүүд эдэ үдэрнүүдтэ өөһэдынгөө толгойнуудые нэнгүүлнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда түйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай илалтаараа советскэ арад өөрынгөө Эсэгэ ороной ба тэрэнэй социалистическэ агууехэ түйлалтануудай аюулгүй байдалые хангажа, хүн түрэлтэниие фашистска богоолшолгын аюулһаа абарһанһаа гадна, эб найрамдал хүсэдэг, демократическа Германиие байгуулгын шэнэ замда орохо бүхы арга боломжонуудые немецкэ арадта үгэһэн байна.

Германска Демократическа Республика хадаа нэгэн бүхэли демократическа Германиие байгуулха база болоод, эб найрамдал хүсэдэг бүхы арадуудай зүгһөө ахадүүгэй дэмжэлгэ абажа байна. Германитай эбэй үнэн зүб договор баталха зорилгоор германска проблемые эбэй ёһоор шиидхэхэ гэһэн үүсхэл гаргаһанайнь ба тэрээниие шиидхэхээр бэлэн байһанайнь түлөө Советскэ Союзда немецкэ арад илангаяа ехэ баясхалан хүргэнэ.

Олониитын ажабайдалай али бүхы талаарнь Германска Демократическа Республикын ажалшад социалистическэ Советскэ Союзһаа ба тэрэнэй партиһаа, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиһаа аша ехэтэй туһаламжа абаһан байна. Энээнэй ашаар немецкэ хүдэлмэришэн анги богони болзор соо арадай промышленностиие хүгжөөжэ шадаа. Таряашад хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудые байгуулжа байна. Промышленностиин олон һалбаринуудай продукци дайнай урда тээхи хэмжээнһээ нилээд ехээр дээшэлүүлэгдээ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин баян дүй дүршэлһөө һургаал абажа, Германиин Социалистическэ единэ парти марксистско-ленинскэ парти болон хүгжэжэ байна. Хэтэдээ мүнхэ Сталинай һургаал, КПСС-эй XIX съездын шиидхэбэринүүд Германска Демократическа Республикада социализм байгуулгын замые Германиин Социалистическэ единэ партида заана.

Германиин Социалистическэ единэ парти боннско ба парижска договорнуудые бэелүүлгэдэ һаад хэхын тула бүхы хүсэеэ гаргажа байна. Тэрэ хадаа немецкэ арадай демократическа түйлалтануудые хамгаалхын тула немецкэ патриодуудай дайшалхы бэлэн байлгые ба дайшалхы шадабариие дээшэлүүлхэ байна. Германиин Социалистическэ единэ парти хадаа сүлөөтэ, бэеэ даанхай, эб найрамдал хүсэдэг, демократическа Германиин байгуулагдатар немецкэ арадай нэгэдэлэй түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ юм.

Германиин Социалистическэ единэ парти ба бүхы немецкэ ажалшад Советскэ Союзай Коммунистическэ партида, бүхы советскэ арадта баяр хүргөөд, советскэ арадай, мүн эб найрамдал хүсэдэг бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада, коммунизм байгуулгынгаа хэрэгтэ шэнэ ехэ амжалтануудые түйлахыень тэдээндэ хүсэнэ.

Агууехэ советскэ арадай ба немецкэ арадай хоорондохи бата бэхи хани барисаан мандаха болтогой!

Манай арадые сүлөөлэгшэ—алдарта илагдашагүй Советскэ Арми мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөнэй авангард — Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай илалтата һургаал мандаха болтогой!

Германиин Социалистическэ единэ партиин Центральна Комитет.
ВАЛЬТЕР УЛЬБРИХТ, генеральна секретарь.

Берлин, 1953 оной майн 6.

Оромнай Илалтын үдэрые тэмдэглэбэ

Советскэ арад Илалтын үдэрые баяртайгаар тэмдэглэбэ.

Германска империализмые илаһан Советскэ Союзай илалтын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанар тухай элидхэлнүүд, лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд городуудта, тосхонуудта, сэрэгэй частьнууд ба дайшалхы корабльнууд дээрэ болобо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Советскэ Армиин түйлаһан элитэ ехэ илалтанууд тухай хэлэһэн фотовитринэнүүд армида, авиацида ба флодто туһалха һайндуратанай обществын организацинуудта түхеэрэгдээ. Буудалгын, мотоциклетнэ, морин ба автомобильна спортоор олон хүнэй хабаадалгатай мүрысөөнүүд үнгэргэгдэбэ.

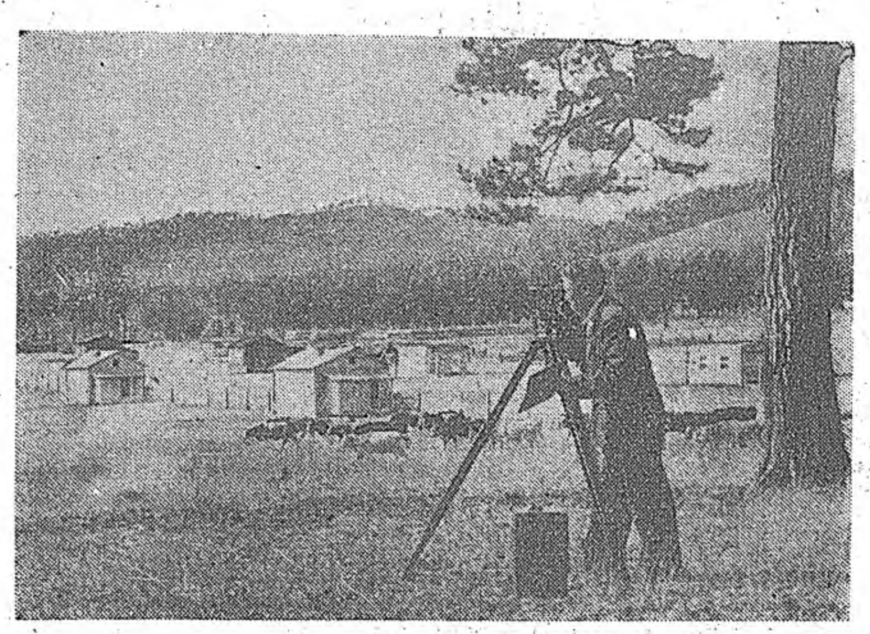
Москвада политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ бүхэсоюзна обществын центральна лектори соо Советскэ Союзай Герой, артиллериин генерал-полковник Н. М. Хлебников «Коммунистическэ парти—Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй илалтые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ» гэһэн темээр лекци майн 8-да уншаба.

(ТАСС).

Сталинградай геройнуудай памятнигуудта веногууд табигдаа

СТАЛИНГРАД, майн 8. (ТАСС). ВОКС-ын уряалаар СССР-тэ ерээд герой-городто байгаа гадаадын делегацинуудһаа: Бразилиин, Исландиин, Италиин культурын ажал-ябуулагшадай делегацинуудһаа, СССР-эй культурна холбооной ирански обществоһоо, «Финлянди—Советскэ Союз», «Нидерланды—СССР» обществонуудһаа, Бельгийско-советскэ хани барисаанай обществоһоо, Австри-советскэ обществоһоо, Германо-советскэ хани барисаанай обществоһоо веногууд наһа бараһан геройнуудай талмайдахи Царицынай оборонын геройнуудай хүүр дээрэ, Сталинградска байлдаанай геройнуудай Мамаево кургандахи хүүр дээрэ, мүн Сталинградай баатарлиг хамгаалагшадай хүдөөлүүлэгдэһэн бусад газарнуудта табигдаа.

МАНАЙ ТҮРЭЛ НЮТАГУУДААР

Сэлэнгын аймагай Ноёхоной сомоной Маленковой нэрэмжэтэ колхоз Цайдам тосхондо шэнэ центрээ барина. Энэ тосхон культурна болбосон түхэлтэй болгогдохо юм.

Гунда тосхондо

Гундын нуурай урда эрьеэр энэ тосхоной жэрэгэр олон гэрнүүд, сэхэ үйлсэнүүд холоһоо элирэн харагдана. 1929 ондо эндэ Яруунын мяханай совхоз байгуулагдаа һэн. Тэрэ сагһаа хойшо энэ тосхондо элдэб барилганууд баригдажа, шэнэ гэрнүүд бодхоогдожо эхилһэн байха юм. Мүнөө үедэ эндэ мянгаад гаран хүн ажаһууна. Тосхоной гэрнүүд улам олошоржо үргэлжэлһөөр. 1947 онһоо хойшо 40 гаран шэнэ гэрнүүд бодхоогдоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ хахад миллион тухай түхэриг гаргашалагдажа, хоёр квартиратай табан гэрнүүд, хоёр кузница, электростанци, таряа хадагалха склад, мастерской болон бусад баригдаа. Барилгын хүдэлмэридэ саг үргэлжын гурбан бригада хүдэлмэрилнэ.

Энэ тосхондо үдэшэндөө Ильичын лампочканууд яларна, Эхэ ороной столица—Москваһаа, Улан-Удэһээ радиодамжуулганууд соностоно. Тосхоной залуушуул сүлөөтэй сагтаа шэнэ кинокартина харахаяа гү, али лекци шагнахаяа клубтаа суглардаг. Шэнээр баригдаһан байшан соо 3000 гаран номуудтай библиотекэ бии. Библиотекын номуудые хүдэлмэришэд, албахаагшад, залуушуул ба һурагшад уншадаг байха юм. Энэ тосхоной ажалшад үдэр бүхэндэ 200 гаран экземпляр газетэ, журналнуудые абадаг.

И. Байкальский.

Суулгын һонинууд

Советскэ засагай жэлнүүдтэ Түгнын бурядууд түбхинэн, сүлөөтэй, жаргалтай ажабайдалаа зохёон байгуулжа эхилээ һэн.

Сулхара, Түгнэ голнуудай адаг—Суулга нютагай түхэл мүнөө таниглахаар бэшэ болонхой. Тэндэ дунда һургуули байгуулагдаа. Нютагай залуушуул эрдэмдэ һурахые эрмэлзэнэ. Дунда болон дээдэ һургуулитай болоһон хүнүүд олон. Суулгын дунда һургуулиие дүүргэгшэдэй дунда багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, механигууд, зоотехнигүүд, агрономууд болон бусад мэргэжэлтэд бии. Мүнөө энэ нютагай залуушуулай дундаһаа Улзы-Жаргал Дондуков Ленинградска университет дүүргээд, аспирантурада һурана. Вампил Аюшеев Иркутска горно институтда, Жаргал Дашинимаев Омскын политехническэ институтда, Дубдан Гомбожапов Улан-Удын зооветинститутда һуралсанад.

Эндэһээ хэдэн олон багшанар урган гараа. Тэдэнэй дунда Улан-Удын бурят дунда һургуулиин директор Дубжеев, республиканска эвенкийскэ һургуулиин директор Хандажапова гэгшэд бии.

Энэ нютагта эхэнэрнүүдэй түрэлгын таһагтай больница тогтоогдонхой. Эндэ олон точкотой радиоузел баригдаа. Суулга нютагай колхозниигууд, механизаторнууд, һурагшад элдэб һонирхолтой радио дамжуулгануудые ходо шагнана. Тэндэ хүдөөгэй клуб, библиотекэ хүдэлмэрилнэ. Газетэ, журнал, номууд тосхоной ажалшадай ажабайдалда батаар оронхой.

Эсэгэ оронойнгоо заводуудта бүтээгдэһэн түрүү техникэ—хэдэн арбаад тракторнууд, комбайнууд болон бусад хүдөө ажахын машинанууднай хүсэтэ МТС эндэ тогтоогдонхой. МТС-эй машина, тракторнууд эндэхи колхозуудай таряалангай болон сабшалангай газарые элдүүрилнэ. Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз 1952 ондо орооһото культурануудай үндэр баян ургаса хуряаһанайнгаа түлөө республиканска дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байха юм.

Һайжаруулагдаһан үүлтэрэй хэдэн хушуу мал Түгнын үргэн талые бүрхөөнэ. Тэрэ хадаа Молотовой, Андреевэй нэрэмжэтэ колхозуудай ниитын мал болоно.

Нютагайнгаа шэнэдхэн хубилхатай хамта, эдэ колхозуудта таряанажалай болон малажалай хэдэн олон түрүүшүүл ургаа. Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутат Рыгжит Дариева Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим һаалишан юм. Тэрэ хадаа 1952 ондо даажа байһан 12 үнеэдһээ 12 тугал абажа, бултыень түлжүүлээ. Гадна, һү һааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм. Мүнөө үедэ малаа бүрин бүтэнөөр ондо оруулжа байна. Мүн энэ колхоздо пастух Гэнима Бадмаева, эрхим хонишон, Ленинэй орденто Будажап Жанаев болон бусад малшад олон. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бригадын бригадир Цырен Будаев 1952 ондо орооһото культурануудай га бүриһөө дунда зэргээр 12 центнер таряа хуряагаа.

Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой центртэ үндэр гоё гэрнүүд жэрылдэнэ. Эндэхи айлнуудта радиоприёмник, патефон, никелированно орон, оёдолой машина, самоварнууд элбэг болоо. Тосхоной үйлсээр мотоциклтай, велосипедтэй хүнүүд харагдана.

Тобшоор хэлэхэдэ, Суулгын һонинууд иимэ байна.

Н. Цыбенов.

ПАРТИИНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнууд социалистическэ мурысөө толгойлно

Манай колхозой гэшүүд үнгэрэгшэ жэлдэ артелиингээ ниитын ажахые хүгжөөн дэбжүүлхэ талаар нилээд амжалтануудые туйлаа. Хүдөө ажахын культурануудай һайн ургаса абтаһан, ниитын адуу малай тоо толгой олошорһон, ашаг шэмэ үгэлгэнь дээшэлһэн байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдээр, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр Сталинай гениальна зохёолоор зоригжоһон манай колхозшид табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мурысөөндэ ороолсоо. Манай артелиин ажахын гол һалбаринь малажал. Малажал мүн байһан тулада партиин организаци хадаа фермэнүүдэй даагшадаар, малшадаар, иишэ сахэ колхознигуудые, илангаяа коммунистнуудые ба комсомолецуудые табиһан байна. Манай парторганизациин 32 коммунистнуудай 16-ниинь малажал дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй 6-нь фермые даагшад юм. Малшадай дунда коммунистнуудай ойлгуулламжын нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр партиин XIX съездын материалнуудые малшадта тайлбарилна, Байкало-кударынхидай үүсхэлээр абаһан уялгануудые дүүргэжэ, республикынгаа 30 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтахын түлөө тэмсэл эмхидхэнэ. Тэдэнэр өөһэдөө ажал хүдэлмэри дээрэ һайн жэшээ харуулжа, олониитэ колхознигуудые дахуулан ябана. Энэнэй ашаар мал хүүлгэ ба эдеэлүүлгэ һайжаржа, түл абалга амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна.

Эбэртэ бодо малай № 1 ба № 2 гүүртэнүүдые даагшад коммунистнууд Ж. Дугаров, Б. Цыбенов гэгшэд малаа тобир таргаар онно оруулжа, шэнэ түлнүүдые һайнаар абажа байна. Мүн № 3 ОТФ-е нүхэр Б. Намсараев һайнаар хүтэлбэрилдэг юм. Энэ ОТФ-тэй хонишод хурьгадаа нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Түрүү һаалишад Д. Шарапова, Д. Манидариева, Ц. Балданова гэгшэд харууһаднаар байһан 15—15 үнеэдһээ 15—15 тугал абаад, бүрин бүтэнөөр тэнжээжэ байна.

Партиина организаци фермэнүүдые даагшадай тоосоое ходоодо шагнажа, дутуунуудыень һаһа сагсоонь элирүүлдэг, тэдэниие усадхаха зам абадаг юм. Социалистическэ мурысөөнэй дүнгүүд саг соогоо гаргагдажа, ханын газетэдэ, показателиин доскада бэшэгдэдэг.

Республикынгаа 30 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө манай колхозшид мүнөө тэмсэжэ байна. Майн 30 хүрэтэр мал үсхэбэрилхэ 1953 оноойнгоо түсэбые дүүргэхэ уялга абаа. Түрүү хонишод Б. Намсараев, Ц. Цыбенова гэгшэд нютагай үүлтэрэй хонин бүрнһөө 2,5 килограмм, нарибтар ноһотой хониноо 3,5 килограмм ноһо хайшалхабди гэжэ үгэө үгөө. Һаалишад Ц. Балданова, Х. Бабуева, Д. Шарапова нютагай үүлтэрэй үнеэн бүрнһөө 1000—1200 литр һү һааха уялга абаа.

Коммунистнууд малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Партиин XIX съездын материалнуудые, 1953 оной мартын 9-дэ парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Г. М. Маленковой, Л. П. Берин, В. М. Молотовой хэлэһэн үгэнүүдые, СССР-эй Верховно Соведэй IV сессиин материалнуудые колхознигуудта тайлбарилан ойлгуулна. Коммунистнууд-агитаторнууд нүхэд Д. Базаров, Л. Машанов, Б. Цыбенов, М. Коновалова, Ж. Дугаров гэгшэд колхознигуудай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри илангаяа һайнаар ябуулна.

С. Галданов, Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой партиина организациин секретарь.

Колхознигуудай хүндэтэй айлшад

Колхознигуудай дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ Курумканай аймагай Аргадын долоон жэлэй һургуулиин багшанар ехэ үүргэ дүүргэдэг юм.

Энэ һургуулиин партиина организаци агитколлектив Калининай нэрэмжэтэ колхозой малшадай болон таряанажалай бригадын гэшүүдэй дунда агитационно-ниитын, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна.

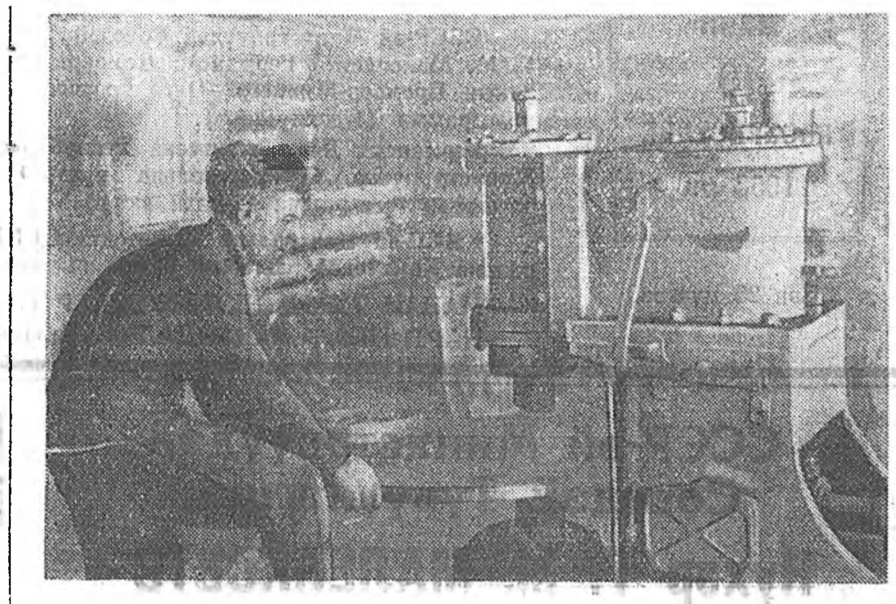
Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үедэ советскэ һунгуулиин системые, һунгалтанууд тухай Дүримые тайлбарилха, депутадуудай кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна.

Һунгалтануудһаа хойшо багшанар агитаторнууд урда мэтэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр колхознигуудай дунда лекци, элидхэлнүүдые хэнэ. Илангаяа партиин XIX съездын материалнуудые колхозой гэшүүдтэ ороолдосотойгоор тайлбарилан ойлгуулна. Москвада болоһон шаналал-гашуудалай митинг дээрэ нүхэд Г. М. Маленковой, Л. П. Берин, В. М. Молотовой хэлэһэн үгэнүүд тухай, тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй IV сессиин материалнуудаар хөөрэлдөөнүүд үнгэргэдэг. Һургуулиин һурагшадай самодеятельностиин коллектив малшадта концерт харуулдаг.

Мүнөө багшанар-агитаторнууд хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзорто үнгэргэжэ, малай үбэлжэлгые һайнаар түгэсхэжэ, түл түрсэеэ эмхитэйгээр абажа, республикынгаа 30 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтаха талаар малшадай зорилгонууд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Багшанар А. Будаин, Д. Занабадараев, Х. Цыбиков, О. Эрдынеев болон бусад илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Д. Дондупов.

Хоринин аймагай Үдын МТС-эй механизаторнуудай дунда дархан П. Г. Седых хүндэтэй болонхой юм. 20 гаран жэл соо дархалжа, тэрэ тон ехэ дүй дүршэлтэй болоһон байна. Мүнөө нүхэр Седых һара бүриингөө даалгабариие хододоо 200 процентһээ дээшэ дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дархан П. Г. Седых механизированнэ кузница соогоо хүдэлмэрилжэ байна.

А. Истоминой фото.

Гүнзэгы таһалдалда ороһон комбинат

Республикын Нютагай промышленностиин министерствын системын Яруунын аймагай промышленна комбинат үйлэдбэриингөө программые жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй, эгээн гээгдэнги комбинадуудай нэгэн болошоо. Тус комбинат 1952 оноойнгоошье программые холо дүүргээгүй байгаа һэн.

Шэнэ жэлэй гараһанһаа хойшо энэ комбинадай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэреэ һайжаруулха талаар энэ гэхэ хүдэлмэри хээдүй байһаар. Энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые арайхан гэжэ 73,6 процент дүүргээ. Тус комбинадай гол цехүүдэй нэгэн — модо дархалалгын цех мэргэжэлтэй кадрнуудгүй дээрэһээ үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ даалгабаряа һара, квартал бүри таһалдуулна. Энэ цехынхид модон амһарта, шарга, тэргэ гэхэ мэтые үнинэй хэхээ болинхой.

Модоной зүйлнүүдые дархалалгада хэрэгтэй материалнуудые болон түлеэ задһа зөөхэ автотранспортгүй дээрэһээ эдэ зүйлнүүдые хэлгэ таһалдажа, комбинадые гүнзэгэй дэлдэ оруулна. Тус комбинадай автомашина хуушаржа, гарһаа гаргаа үнинэй. Материалнуудай дутаматһаа боложо, комбинадай пилорама гүйсэдөөр ашаглагдангүй, ехэхэн сагаа миин байжа үнгэргэнэ. Тиимэһээ комбинат болбол ондоо организацинуудай автомашина хэрэглэн, үйлэдбэрилэн гаргаһан продукциингаа үные бүри үнэтэй болгоно.

Тус комбинат финансова талаараа тэрэшэлэн таһалдалтай. Комбинадай мэдэлдэ байха ёһотой эрьесын мүнгэн зөөри 45 мянган түхэригөөр дутана. Тэрээнһээ гадна, мэдэлдээ байһан механизмуудые ашагладаггүй туладаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ аргагүйдэнэ. Продукциин шанарые һайжаруулхын, тэрэнэй үные химдаруулхын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө эмхидхэгдэдэггүй байна. Комбинадай директор нүхэр Цыренов, профсоюзай местком хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэнэгүй. Шэнэ техникэ, түрүү методые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэхэ мэтын асуудалые комбинадай хүтэлбэрилэгшэд үнинэй мартаһхай.

Пилорамын хүдэлдэггүй дээрэһээ энэ комбинадай олон цехүүд ажалгүй байна. Комбинат хадаа 20 зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ ёһотой байһан аад, мүнөө дээрээ арбаад янзын зүйлнүүдые арай гэжэ бүтээжэ, үйлэдбэриингөө түсэбые ассортиментын талаар дүүргэнэгүй. Энэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо бүтээн гаргаһан продукциин үные 1,3 процентээр химдаруулха ороондо 6,10 процент хүндэрүүлбэ.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые хаража, мэдэжэ байбашье, республикын Нютагай промышленностиин министерство, мүн тэрэшэлэн Яруунын аймсоведэй гүйсэдком промкомбинадай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар ямаршье хэмжээ абанагүй.

Ц. Баженов.

Гээгдэнги артель

Прибайкальска аймагай Крупскаягай нэрэмжэтэ олзоборилгын артель гүнзэгы таһалдалда ороод байна. Тус артелиин правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Панин, тэрэниие үйлэдбэриин талаар орлогшо нүхэр Балаганский гэгшэд хүдэлмэришэдэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ тушаа өөһэдынгөө анхаралые хандуулнагүй. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо 30 мянган хирпиисэ үйлэдбэрилхэ байһан аад, нэгэшье хирпиисэ хээгүй, барилгын модо бэлэдхэхэ түсэбые холо дүүргээгүй байна. Ажалшадай захиһан хубсаһа оёходоо тон шанар муутайгаар оёдог юм.

Прибайкальска аймгүйсэдком тус артелиин ниимэ хүдэлмэриие һайжаруулхын тула зохихо хэмжээ абанагүй. Артелиин хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Панин, Балаганский гэгшэд хүдэлмэришэдэйнгөө дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулнагүй.

Хэрбээ тус артелиин хүдэлмэриие һайжаруулбал, аймагай центртэ ажаһуудаг ажалшадай эрилтые дүүрэн хангаха арга боломжотой юм. Ушар иимэһээ аймагай Соведэй гүйсэдком энэ артелиин ажалябуулгые шалгажа, ажал хүдэлмэриинь һайжаруулха тушаа хэмжээ абаха ёһотой гэжэ һанагдана.

Г. Ильин.

ТАСС-эй БУРУУШААЛ

Үнгэрһэн жэлэй ноябрь һарада Хитадай Арадай Республикын, СССР-эй ба Вьетнамска Демократическа Республикын хоорондо хэлсээн баталагдажа, тэрэнэй ёһоор Хитадай Арадай Республика шухала болоһон ушарта 300 мянган хүнтэй армиие Индо-Хитад руу эльгээхэ, тиихэдэ СССР—Вьетнамска республикын табан дивизидэ хэрэгтэй сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые эльгээхэ гэһэн уялга абаһан хэбэртэй мэдээсэлые майн 7-до «Нью-Йорк геральд трибюн» газетэ США-дахи гоминдановска агент Велингтон Ку гэгшэһээ абажа толилбо.

Энэ мэдээсэл бүрин худал байна, уласхоорондын олониитэдэ буруу һанал түрүүлхэ зорилготой гэжэ мэдүүлхээр ТАСС түлөөлэгдэбэ.

Яагаад би ехэ һү һаанабиб

Иволгын аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Т. П. Орловагай хөөрөөн

Манай колхозой ажахын гол һалбаринь малажал юм. Үнгэрһэн жэлдэ малажалһаа 120 мянга шахуу түхэригэй олзо доход абтаа.

Жэл бүри манай колхозой ниитын малай тоо толгой олошорно, малай үүлтэр һайжаржа, ашаг шэмэнь дээшэлнэ. Үнгэрһэн жэлдэ манай колхоз һаамхай үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һааха түсэбтэй байһан аад, 1165 литр һааһан байна. Тиихэдэ зарим һаалишад, жэшээлхэдэ, Калашникова, Курдюкова, Рупышева гэгшэд һаамхай үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 1500 литр һү һаагаа. Би түрүүшынхеэ тугаллаһан үнеэдые даажа абаад, һаамхай үнеэн бүриһөө 1615 литр һү һааһан байнаб.

Энэ жэлдэ манай һаалишад һү һаалгаар нёдондонойхиһоо ехэ уялга абаа. Би һаамхай үнеэн бүриһөө 1700 литрһээ доошо бэшэ һү һааха уялга абааб. Тиигээд апрелиин 1 хүрэтэр үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 264 литр, зарим үнеэдһээ 300 литр һү һааһан байнаб.

Би һаалишанаар оройдоо 4 жэл хүдэлмэрилжэ байнаб. Тиигэбэшье энэ саг соо бага зэргын дүй дүршэлтэй болооб. Түрүүшынгээ жэлдэ хүдэлмэрилхэдөө һаамхай үнеэн бүриһөө 1000 гаран литр һү һаагаа һэм. Теэд үнгэрһэн жэлдэ түрүүшынхеэ тугаллаһан үнеэдһээ тус бүриһөөнь 1615 литр һү һааһан байнаб.

Ехэ һү һаахын тулада үнеэдэй хээлитэй ябахада тэдэниие һайнаар харууһалха ба эдеэлүүлхэ, саг болзортонь шэргээхэ гээшэ ехэхэн удхашанартай юм. Үнеэд тугаллаха үедөө тарган байха ёһотой.

Үнеэе гэнтэ шэргээжэ огтолон болохогүй. Иимэ алдуу гаргаа һаа, үнеэнэй дэлэн хабдажа, хойшо хойшодоо хожордог юм. Би үнеэдээ дадхаажа, тугаллахаһаань 50—60 хоног урид шэргээдэгби. Үнеэе шэргээхэдээ түрүүшээр тэрэнэй тэжээлые багадхаха, илангаяа шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээлэй нормые ехээр багадхаад, шэргэхэһээнь 10 хоног урид гансал бүдүүн тэжээл эдюулжэ эхилдэгби. Мүн тэрээнтэеэ хамта һаалгаяа үсөөрүүлдэг, һаадаг сагаа хэдэн дахин һэлгэдэг байнаб.

Тиигээд шэргэһээр 6—7 хоноһолоорнь үнеэе һайнаар эдеэлүүлжэ эхилхэ, илангаяа шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээл эдюулхэ хэрэгтэй юм. Теэд үнеэнэй тугаллахаһаань 10 үдэр урид тэрэнэй тэжээлэй нормые багадхаха шухала. Үнеэнэй һая тугаллаад байхада бага багаханаар эдеэлүүлхэ ёһотой. Би һая тугаллаһан үнеэндэ түрүүшээр һагшадаһа, овёсой гурил үбһэ үгэжэ байгаад, хойшо хойшодоо дадхааһаар шэмэтэ тэжээл эдюулэлсэжэ эхилдэгби. Тиигээд үнеэнэй тугаллаһаар 15—20 хоноһон хойно шэмэтэ тэжээл үдэр бүри нэмээ нэмээһээр, һү оруулдаг байнаб. Үнеэдтээ түрүүн бүдүүн тэжээл үгөөд, һүүлээрнь шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээл үгэхэдэ һайн юм.

Үнеэдэй эдидэг тэжээлые һэлгэхэ ба нэмээхэдээ, тэрэнэй һү үгэлгээ хэр зэргээр дээшэлүүлжэ байһыень харалсаха хэрэгтэй. Үнеэе зүбөөр ба һайнаар һааха гээшэ тэрэнэй һү үгэлгээ дээшэлүүлгэдэнь ехэ удхашанартай. Үнеэдые яагаад һааха тухай зоотехническэ заабаринуудые уншадаг, мүн түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажал хүдэлмэридөө хэрэглэлсэдэг байнаб. Үнеэдэе һү сэхэтэйһээнь эхилээд, бултыень нэгэ нэгэ хэмдэ һаадагби. Иигээд һаажа байхада, үнеэд түргөөр дадаад, ээлжээдэнь һаахада ходорхой байдаг. Һаалишан бүхэн хүдэлмэриингөө үдэрэй гуримые наринаар сахиха ёһотой.

Малай ашаг шэмэ үгэлгэ гол түлэб тэдэниие эдеэлүүлгэ, харууһалгаһаа дулдыдадаг байна. Тиимэһээ манай колхоз тэжээлэй бата бэхи база байгуулха зорилгые ойрын жэлнүүдтэ шиидхэхэ ёһотой. Бидэнэр, һаалишад, сабшалан болон бэлшээри һайжаруулгада, олон жэлэй ба нэгэ жэлэй ногоо, тэжээлэй корнеплод болон силосно культурануудые тариха хүдэлмэридэ сүлөөтэй сагтаа хабаадалсажа байха ёһотойбди. Тиихэдэ малажалай фермэнүүд дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилга малай ашаг шэмэ үгэлгые нилээд дээшэлүүлнэ. Тиимэһээ энэ зорилго мүн лэ ойрын сагта шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Бидэнэр туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүйбди. Һү һаалгые үшөө дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ тэмсэхэбди.

Г. Баханов бэшэжэ абаба.

Малшадые эд бараагаар саг соонь хангана

Кяхтын аймагай Усть-Кяхтын сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Таракановский бүхы коллективэйнгээ гэшүүдтэй хамта малшадай дунда нүүдэл худалдаа наймаа эрхилхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна. Тус сельпогой бүхы магазинуудай продавецууд малшадта шухала хэрэгтэй эд товарнуудые абаашажа худалдана.

Мүнөө хабарай тарилгын үедэ продавецууд таряанажалай ба тракторна бригадануудта ошожо, колхознигуудые ба механизаторнуудые эд бараагаар хангана.

Д. Данилов.

Арад зоной элүүрые сахилга һайжаруулая

Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство арадай элүүрые хамгаалгын хэрэгые һайжаруулхын тула тон ехэ анхарал оролдолго гаргана. Советскэ засагай жэлнүүдтэ манай орон дотор арадай элүүрые сахиха талаар туйлай ехэ амжалтанууд туйлагдаһан байна.

Ажалшадай ажана һайн байдал тухай, хүнэй элүүр энхэ байлга тухай Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын сталинска анхарал оролдолгонь табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд соо эли тодоор харагдана. Энэ түсэб хадаа СССР-эй арадай ажахые ехээр хүгжөөжэ, манай арадай материальна тэнигэн байдалай болон культурна хэмжээнэй саашанхи ургалтые хангаха гэжэ хараална.

* * *

Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ бурят-монгол арад үгытэй ядуу, харанхы мунхаг байдалда байгаа һэн. Бурядуудай дунда элдэб социальна үбшэн үргэнөөр дэлгэрэнхэй байһан юм. Тиимэ байбашье һаань, 1917 ондо манай республикын территори дээрэ оройдоо 2 больница, 8 амбулатори, 33 фельдшерскэ пункт байһан юм. Тиихэдэ миил 14 врачууд байгаа.

Имагтал Октябрьска социалистическэ революциин һүүлээр бурят-

***

В. Р. БОЯНОВА, БМАССР-эй элүүрые сахилгын министр

**

монгол арад медицинскэ үргэн туһаламжа абадаг болоо. БМАССР-эй тогтоһон 1923 ондо республика доторнай 7 больница, 10 врачебнэ амбулатори хүдэлмэрилжэ байгаа. Мүн врачуудшье олошорһон байна.

Ленинско-сталинска национальна политикые бэелүүлһэнэй ашаар, агуу ехэ ород арадай туһаламжаар Бурят-Монгол түрүү зэргын индустриально-колхозно республика болоо. Энээнтэй хамта арадай элүүрые хамгаалга улам хүгжэһэн байха юм.

Улан-Удэ городто хэдэн олон больницанууд бии болоо. Тус больницанууд мүнөө үеын эрхим һайн түхеэрэлгэнүүд болон тусхайта аппаратураар, эмнэлгын шанэ хэрэгсэлнүүд болон медикаментнүүдээр хүсэд хангагданхай. Тэндэ мэргэжэл ехэтэй врачнар хүдэлмэрилнэ.

Мүнөө үедэ республика доторнай 24 рентгеновскэ кабинет, үбшэ тодоруулха ба эмнэхэ 40 лаборатори, биохимическэ патогистологическа лаборатори, республиканска эмнэлгын физкультурна кабинет, рентгенофизио-лечебницын дэргэдэ флюорографическа кабинет хүдэлмэрилжэ байна.

Манай республика дотор курортно-санаторно сеть үргэнөөр дэлгэрээ. Мүнөө үедэ 12 санатори, 3 курорт хүдэлмэрилнэ. Тэндэ хүдэлмэришэд, колхознигууд, албахаагшад ошожо, жэл бүхэндэ олон зуун хүн амаржа байдаг болоо.

Хүдөө нютагуудташье ехэхэн хубилалтанууд болоо. Бүхы сельскэ ба сомоной Соведүүд территори дээрээ участково больница гү, али врачебнэ амбулаторитой, фельдшерскэ пункттай болонхой. Бурят-Монголой АССР-эй тогтоһонһоо хойшонхи жэлнүүдэй туршада районно типовой 11 больница, нарайлалгын 7 гэр, үхибүүдэй 20 ясли, туберкулезно 4 санатори, шуһа абажа тариха станци, инфекционно ба үхибүүдэй больница баригдаа. Мүн врачуудай тоо 30 дахин, дунда һургуулитай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 60 дахин олошороо. Больницануудай тоо 15 дахин олон болоо.

Хүдөөгэй хүн зондо хирургическа туһаламжа үзүүлхэ хэрэг һайжараа. Жэшээнь, Хойто-Байгалай, Баунтын, Курумканай, Баргажанай, Түнхэнэй, Закаменай ба бусад аймагуудай больницануудай хирургнууд нютагайнгаа хүн зондо хирургическа туһаламжа үзүүлнэ.

Элүүрые хамгаалгын хүгжэлтые харуулхын тула холын Закаменай аймагые абаад үзэе. Мүнөө эндэ гурбан больница, дүрбэн амбулатори, дүрбэн врачебнэ участок, юһэн медицинскэ пункт хүдэлмэрилнэ. Арбаад врач, дунда эрдэмтэй 50-аад медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ажаллана.

Арадай элүүрые хамгаалха талаар энэ мэтын хубилалтанууд республикын бусад районуудта болоһон байха юм.

Сталинска табанжэлнүүдэй туршада республика дотор элүүрые хамгаалгын бюджет нилээд ургаа. 1923 ондо элүүрые хамгаалгын бюджет 221 мянган түхэриг байһанаа 1940 ондо — 26,6 миллион, 1952 ондо—67 миллион, 1953 ондо —1950 онойхидо орходоо 10 миллион түхэригөөр ехэ болоо.

Манай республика дотор элүүрые хамгаалгын тиимэ ехэ хүгжэлтэ хадаа Советскэ правительствын ба Коммунистическэ партиин тон ехэ анхарал оролдолгын аша үрэ мүн.

Табадахи табанжэлэй түсэбэй ёһоор эмнэлгын сетьнүүд ба үхибүүдэй эмхи зургаанууд, мүн врачебнэ ба дунда һургуулитай медицинскэ кадрнууд олошоруулагдаха байна. Улан-Удэ городто, промышленна предприятинуудта ба республикын аймагуудта эмнэлгын-профилактическа томо томо эмхи зургаанууд баригдахаар хараалагданхай. Мүн республиканска больница, үхибүүдэй яслинууд баригдаха юм.

Прибайкальска, Хэжэнгын, Бичурын ба Заиграйн аймагуудта больницанууд баригдажа дүүргэгдэхэ, мүн Байкало-Кударын, Ториин, Курумканай, Иволгын аймагуудта шэнээр больницанууд байгуулагдаха байна. Нютаг нютагуудай курортнуудые һайжаруулха ба үргэдхэхэ гэжэ хараалагданхай.

Үхибүүдтэ медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэг мүн лэ ехээр хүгжөө. Манай республика дотор жэлһээ жэлдэ үхибүүдэй түрэлгэ олошорно, тиихэдэ үхибүүдэй үхэлгэ үсөөрнэ. 1940 онойхидо орходоо үхибүүдэй үхэлгэ 3 дахин бага болоо. Республикын городууд ба аймагуудаар үхибүүдэй тусгаар больницанууд, эмнэлгын стационарна отделенинүүд бии болгогдонхой. Тэндэ мэргэжэл ехэтэй, дүй дүршэлтэй врачнар хүдэлмэрилдэг. Үхибүүдые зунай үедэ һайнаар амаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Жэшээнь 1951 — 1952 онуудта элүүржүүлгын элдэб янзын эмхи зургаануудта 17,5 мянган үхибүүд амараа, тиихэдэ 1953 ондо 10,8 мянган үхибүүдые амаруулха гэжэ хараалагдана.

Арадай элүүрые хамгаалгын хүдэлмэриие һайжаруулха, эмнэлгын-профилактическа хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулха хэрэгтэ тусхай мэргэжэлтэй кадрнууд тон ехэ үүргэ дүүргэдэг. Манай республика дотор мэргэжэл ехэтэй медицинскэ кадрнууд урган гараа. Хэрбээ 1913 ондо Забайкальеда миил 3 бурят врач бии байгаа һаа, харин мүнөө республика доторнай 91 бурят врачнар хүдэлмэрилнэ. Тиихэдэ дунда медицинскэ һургуулитай үндэһэн кадрнуудай тоо 238 хүн хүрэтэр олон болоо.

Республикын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд санитарно-эмнэлгын хүдэлмэриие шадамар бэрхээр ябуулан, арад зоной дунда ехэ хүндэтэй болонхой. РСФСР-эй габьяата врач, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Т. И. Семенова, медицинскэ наукануудай кандидат, хирург Э. Р. Раднаев, врач-педиатор А. М. Дудин, РСФСР-эй габьяата врач Ф. Н. Дульбеев, БМАССР-эй габьяата врач С. С. Бороноев ба бусад олон врачнарай нэрые республикын ажалшад инаг халуунаар, омогтойгоор дурдадаг.

Арадай элүүрые хамгаалгын талаар үнэн удаан ажаллаһанай түлөө 606 хүн Советскэ Союзай орденууд болон медальнуудаар шагнагданхай. 15 хүн РСФСР-эй габьяата врач, 46 хүн БМАССР-эй габьяата врач гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Манай республикын арад зониие медико-санитарна талаар хангалгада тон ехэ амжалтануудай туйлагдаһан байбашье үшөө ехэ дутуу дунданууд бии байһаар. Мүнөө республика дотор, илангаяа хүдөө нютагуудта медицинскэ кадрнууд дуталдана. Зарим городуудай, аймагуудай ба участково больницануудай үзүүлдэг эмнэлгын-профилактическа туһаламжын шанар муу байһаар. Санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хэмжээн мүнөө үеын эрилтэнүүдые үшөөл харюулнагүй. Санитарно-элүүржүүлгын хэмжээ ябуулганууд зарим аймагуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Ушар иимэһээ манай республикын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд эдэ дутуу дунданууддаа ойрын саг соо усадхажа, республикынгаа 30 жэлэй ойе үшөө ехэ амжалтануудтайгаар угтаха уялгатай.

Һургуулиин темэдэ

[П]ОЛИТЕХНИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛ БЭЕЛҮҮЛЖЭ ЭХИЛЭЭБДИ

[...]ай Загастайн дунда һургу-[...]литехнизаци бэелүүлжэ эхил-[...] электротехникын, эдир нату-[...]нуудай, эдир химигүүдэй гэ-[...]э хэдэ хэдэн кружогуудые [...]ээ. Гэбэшье, һургуулимнай [...] кружковой хүдэлмэреэр хи-[...]даггүй байна. Манай түрүү [...]нар. һуралсалай предмедүү-[...]ахадаа, тэдэнээ политехни-[...] һуралсалай зорилгонуудтай [...]дог. Жэшээ болгон физикын [...] Доржи Рабданович Очиро-[...]удэлмэрние абажа үзэе. Тэрэ [...] өөрынгөө предмедые һонир-[...]оор заахын тула элдэб ха-[...] ойлгуулха зүйлнүүдые хэ-[...]эг, шэнэ материалнуудые га-[...]үреэ туршалга хэдэг байна. [...]адаа заалгаяа практикатай [...] холбоотойгоор ябуулдаг, со-[...]стическэ үйлэдбэриин техни-[...]аучна үндэһэ һууритай һураг-[...] танилсуулдаг.

[...]ибогдонхой сосуданууд» (ам-[...]ууд) тэһэн темые зургаа-[...] классуудта заахадаа, нүхэр [...] гүсэ уһалуур хоёрой жэ-[...]ээрэ харуулаа. Тиихэ зуураа [...]й котелдохи уһа хэмжэлгын [...], фонтаниие, водопроводые [...]озүүдые байгуулгада энэ хуу-[...]о хэрэглэгдэнэ гэжэ ойлгуу-[...]иин юрын физическэ хуули [...]д тухай хөөрэжэ үгэхэдөө, [...] Очиров Волга, Днепр, Аму-[...] дээрэхи коммунизмын агуу-[...]рилгануудтай холбон хөөрэл-[...]нэ.

[...]бүүд Волго-Дон дээрэхи шлю-[...] байгуулга тухай хөөрөөень [...] һонирхон шагнадаг. Тиигэ-[...]гша нүхэр Очиров физикын [...] ёһонуудай техникэдэ ба [...]айдалда хэрэглэгдэдэг байһые [...]гүй тэмдэглэн харуулдаг. [...]агшадта физикын элдэб үзэг-[...]үдые тайлбарилан ойлгуулхын [...]литехническэ эрдэмээ тэдэнэ-[...]эшэлүүлхынь тула манай һур-[...] Улан-Удэ городой предприя-[...]даар һурагшадай экскурси [...]хэз.

[...]икын ба химиин багшанар [...] Очиров, Н. М. Бурушкина, Ц. А. Ванчикова гэгшэд лабораторно хүдэлмэринүүдые үнгэргэнэ.

7 ба 9-дэхи классуудта хими заадаг багша нүхэр Ванчикова олонхи урогуудта политехническэ һуралсалай зүйлнүүдые нэбтэрүүлнэ. Жэшээлхэдэ, азот, фосфор г. м. хэрэглэжэ, хүрьһэ үтэгжүүлхэ тухай харуулаа. Элдэб юумэнүүдые нүүрһэнэй татажа абадаг байһан тухай темэ гарахадаа, һурагшадаа противогазай байгуулгатай танилсуулжа, ами бүтөөдэг ба хорлодог бодосууд тухай, тэдээнһээ яажа бэеэ аршалха тухай хөөрэжэ үгөө.

Политехническэ һуралсалые нэбтэрүүлгэдэ нарин пленкотой кинофильмнүүдые харуулха гээшэ ехэхэн удхашанартай. Хоёрдохи Баку тухай, селекциин мичуринска метод тухай, халуун һалхинуудтай тэмсэл тухай картинанууд һурагшадта харуулагдаа.

Садай неделиин үдэрнүүдтэ манай һургуулиин эдир натуралистнууд намар 30 уляангир, 10 үлирэй эшэ һуулгаа һэн. Һургуули шадархи туршалгын участок дээрэ урогуудые үнгэргэлгэ гээшэ һурагшадта политехническэ дүй дүршэл олголгын шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь мүн. Биологиин ба химиин багша Н. М. Бурушкина эдир натуралистнуудтай хамта олон һалаата шэниисэ ургуулаа. Намар һургуули шадархи участок дээрэ тэрэ хэдэн урогуудые үнгэргэһэн байна. «Үрһэ сэбэрлэлгэ» гэжэ темэ гарахадаа, нүхэр Бурушкина 5-дахи классай һурагшадтай хамта колхозно тогто экскурси хээ һэн, тиихэдээ үрһэ сэбэрлэдэг машинануудтай һурагшадаа танилсуулаа. Нүхэр Бурушкина тэрэшэлэн Сэлэнгын үрэ-жэмэстэ питомнигто һурагшадтаяа хамта экскурсяар ошоо һэн. Бүхы һургуулинууд политехническэ һуралсалые бэелүүлхэ туйлай ехэ арга боломжотой.

Тиимэһээ һургуулинууд физико-химическэ кабинедээ шухала хэрэгтэй реактивуудаар ба элдэб приборнуудаар хангаха зорилготой.

И. Тугутов.

Түрүүшын алхамууд

[...]ай һургуули политехническэ [...]салые бэелүүлхэ талаар за-[...]эды хүдэлмэри хээ.

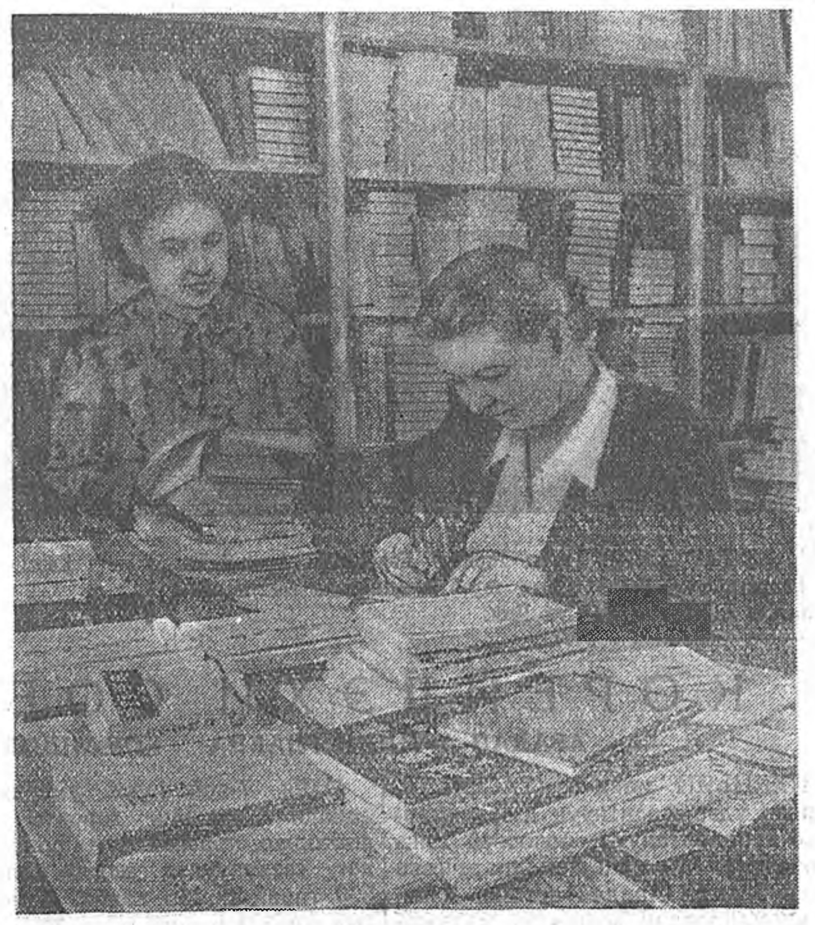
[...]логёор үзэһэн юумэнүүдээ [...]шадай һайнаар ойлгохын ту-[...] манай һургуулида 1948 ондо [...]салай туршалгын участок [...]улагдаһан юм. Энэ участок [...] һурагшад амжалтатайгаар [...]мэрилнэ. Мүнөө жэл хоёр [...]һаа үлүү талмай дээрэ та-[...] болон овощной культура-[...] элдэб жэмэсүүд болон гоёол-[...]модод һуулгагдаха юм. Энэ [...]мэрние манай һургуулиин һу-[...]д багшанарайнгаа хүтэлбэри [...] бэелүүлжэ эхилээ.

[...]ргуулидамнай һурагшадай [...]ынь байгуулһан биологиин [...]ет бии. Энэ кабинет соо элдэб [...]д болон шубуудай дүрсэнүүд, [...]нза бүриин ургамалнууд та-[...]й байдаг.

Физикын талаар политехническэ һуралсал бэелүүлхэ хүдэлмэрние физикын багша нүхэр И. М. Халимов хүтэлбэрилнэ. Физическэ кабинедтэмнай һурагшадай өөһэдынь бүтээһэн элдэб хэрэгсэлнүүд бии. Һурагшад физикээр үзэһэн темэнүүдээ һайнаар ойлгохын тула физическэ кабинедтээ элдэб туршалганууды хэдэг ба колхозуудта гаража хүдөө ажахын машинануудай байгуулалтатай танилсадаг юм. Һургуулидамнай «Л—3» гэжэ багахан электростанци бии. Тиимэһээ һурагшад электричествээр гараһан темэнүүд тушаа туршалга хэхэ аргатай байдаг.

Манай һургуулиин багшанар болон һурагшад экзаменуудта эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ эхилэнхэй.

Л. Молоков, Үнэгэтэйн дунда һургуулиин һуралсалай талые даагша.

Советскэ научна ба культурна эмхи зургаанууд Хитадай Арадай Республикын научна эмхи зургаануудтай номууд ба журналнуудые саг үргэлжэ андалдан абалсана.

СССР-эй Науканудай академиин общественнэ науканудай фундаментальна библиотекэ олон номуудые эльгээдэг ба абадаг байна. Энэ жэлдэ мянга гаран ном абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: библиограф Т. И. Волкова (баруун гарһаа), научна хүдэлмэрилэгшэ — китаевед О. В. Морошкина Хитадай Арадай Республикаһаа абтаһан номуудые илгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Коллективнэ договорнуудай гүйсэдхэлые наринаар шалгаха

Промышленна предприятинуудай администраци ба профсоюзна организаци хоёрой хоорондо баталагдаһан коллективнэ договорой гүйсэдхэлые сат үргэлжэ шалгалга хадаа предприятинуудай ба профсоюзна организацинуудай ажал-ябуулгада байһан дутагдалнуудые сат соонь элирүүлжэ, тэрээниие усадхалгада ехэ туһатай байдагынь мэдээжэ. Хаана, ямар предприятинуудта колдоговорой гүйсэдхэлые хододоо шалганаб, тэндэ ажал хүдэлмэринь һайн байдаг.

Жэшээлхэдэ, Эрийскэ, Хандагатайн, Шулуутайн леспромхозуудай ажахын ба профсоюзна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд колдоговорой гүйсэдхэлые сат болзор соонь шалгажа, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха тухай хэмжээ абадаг байһан дээрэһээнь эдэ предприятинууд модо бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. Мүнөө тус предприятинууд модо бэлэдхэлгээр ба шэрэлгээр энэ жэлэйнгээ дүрбэн һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ.

Гэбэшье, «Бурмонголлес» трестын системэдэхи зарим предприятинуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэд ба рабочкомууд колдоговорнуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ябадалда ёһо тэдытээр хандана. Жэшээнь, Хандагайн, Хориин, Сэлэнгын леспромхозуудай директорнүүд нүхэд Корягина, Якиценок, Воробьев гэгшэд колдоговорнуудые баталжархёод лэ, тэдэниие дүүргэлтэ болгохын түлөө зохихо хэмжээнүүдые абадаггүй байна. Эдэ леспромхозуудай олон хүдэлмэришэд муу байрануудтай, эдеэ хоолой ба промышленна товараар дүүрэнээр хангагданагүй, хүдэлмэришэдынь модо отолдог газартаа үдэр бүри 7—8 километр ябгаар ошодог байха юм.

Иимэнүүд дутагдалнуудай бии байһан ушарһаа хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ тон бага байна. Тиимэһээ, дээрэ дурсагдаһан леспромхозууд модо бэлэдхэлэй гүрэнэй түсэбые хододоо таһалдуулна. Леспромхозуудай администрациин ба рабочкомуудай хоорондо баталан абагдаһан колдоговорнууд хадаа модо бэлэдхэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ тон хүсэтэй нүхэсэл болоно: Тиимэһээ, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, леспромхозуудай рабочкомууд колдоговорые сат үргэлжэ шалгажа, тэрэнэй пункт бүхэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ уялгатай.

В. Тарабаев.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Уранһайханай самодеятельностиие хүгжөөхэ

Энэ хабар үнгэргэгдэһэн хүдөөгэй уранһайханай самодеятельностиин харалгада Сэлэнгын аймагай олохон колхозууд оролсоогүй байна. Жэшээлхэдэ, аймагай 14 колхозуудһаа миин хоёрынь хабаадалсаа. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, аймаг дотор уранһайханай самодеятельностиин хүгжөөлгэдэ ёһотой анхарал хандуулагданагүй.

Урда жэлнүүдтэ республикын уранһайханай самодеятельностиин харалгада Сэлэнгын аймаг түрүү һууринуудай нэгыень эзэлдэг байгаа. Сталинай ба Тельманэй нэрэмжэтэ колхозууд бэлиг шадабаритай, тус бүридөө духовой ба струнна оркестрнүүдтэй уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдтэй байһан юм. Теэд мүнөө эдэ коллективүүд хүдэлмэрилнэгүй, энэ жэлэй хүдөөгэй уранһайханай самодеятельностиин харалгада хабаадалсаагүй байгаа.

Урдань дурсагдагша Сталинай нэрэмжэтэ колхозой кружогуудта хамта дээрээ 40 шахуу залуушуул хабаадалсадаг һэн. Духовой оркестрын хүгжэмшэд, дуу дуулагшад, пьесэдэ наадагшад, уранһайханаар шүлэг уншагшад гэхэ мэтэ олон ондоо номернуудые харуулдаг томохон коллектив байгаа. Мүнөө тэрэ коллективэй гэшүүдые эмхидхэжэ, уранһайханай самодеятельностиин кружогуудые бии болгохо хэрэгтэ колхозой клубые даагша нүхэр Дашинимаев анхарал табинагүй. Хамаг хүгжэмэй хэрэгсэлнүүд ба хубсаһанинь колхозой кладовойдо гү, али айлаар тараагдашаһан байна.

Аймсоведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһаг колхозуудай уранһайханай самодеятельностиин кружогуудые эдэбхитэй болгохо тушаа анхарал табинагүй.

О. Амоголонова.

Хаалтатай байдаг магазин

Закаменай аймагай центр—Цакир тосхондо ажахын хэрэгсэлнүүдэй магазин бии. Энэ оной хоёр һарын турша соо тус магазин ходо хаалтатай байгаа. Ушарынь, продавец байһан Вылкова өөрынгөө хэрэгээр ондоо тээшээ ябашаһан байха юм.

Мүнөө эндэ нүхэр Морозова продавецээр хүдэлмэрилнэ. Теэд мүнөөшье магазин муугаар ажаллаһан зандаа. Продавец Морозова дуратай сагтаа магазинаа нээжэ, дурагүй сагтаа хаагаад лэ ябашадаг заншалтай. Тиимэһээ холын колхозуудһаа эд бараа абаха гэжэ ерэһэн хүнүүд миин бусадаг байна. Гадна, продавец Морозова магазинда элдэб һайн товарнуудай ерэхэдэ, өөрынгөө танил тала хүнүүдтэ хубаажа үгэдэг юм.

Аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд эдэ дутагдалнуудые хаража байгаад юундэ хэмжээ абанагүйб?

В. Очиров.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Дэлхэйн гурбан гайхал"

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын апрелиин 7-ной номерто толилогдоһон байгаа. Энэ фельетон соо Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд силос дараһан тухай худал мэдээ үгэһэн байгаа гэжэ хэлэгдээ һэн.

Манай редакцида Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Холбоевой мэдээсэһэнэй ёһоор, фельетон соо заагдаһан баримтанууд булта тодороо. КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Содномовой хабаадалгатайгаар колхозой партийна эхин организациин суглаан дээрэ фельетон зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гомбоевто иимэ баримтануудые дабтахагүйнь тухай уридшалан һануулагдаба. Тус суглаан тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, сабшалангаа һайжаруулха, силос дараха нүхэнүүдые бэлэдхэхэ талаар зохихо хэмжээ абаха гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гомбоевые уялгалһан байна.

„Зоргоороо ошоһон продавецүүд"

Ториин аймпотребсоюзай Бургалтайн сельпогой центральна ба гурбадахи отделениин магазинууд муугаар хүдэлмэрилнэ, ехэнхи сагтаа хаалтатай байна гэжэ дээрэ дурсагдаһан гаршагтайгаар манай газетэдэ толилогдоһон бэшэг соо хэлэгдэһэн байгаа.

Бэшэг соо заагдаһан баримтанууд булта зүб байба гэжэ манай редакцида Бурмонкоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Андрианов мэдээсэбэ. Бэшэг соо заагдаһан баримтануудые усадхаха талаар зохихо хэмжээ абтаа. Ажалшадые хэрэгтэй эд бараагаар хангажа шадаагүй, хүдэлмэридөө муугаар хандаһанайнь түлөө Бургалтайн сельпогой гурбадахи отделениин магазинай продавец Гомбоева ажалһаа сүлөөлэгдэбэ. Тус магазинай хүдэлмэрние һайжаруулха талаар бусад хэмжээ абтаа.

РЕСПУБЛИКЫН ТҮРҮҮ ХҮНҮҮД

Социалистическэ Ажалай Герой Наталья Конева.

[Н]аталья Ефимовна, мэндэ [...] Таниие үнэн зүрхэнһөө амар-[...]аб, дуулаа гүт?—гээд колхо-[...]партийна эхин организациин [...]тарь Петр Михайлович Конев [...]аалшат боложо ябаһан, хү-[...]бэтэй эхэнэрэй баруун гары-[...]шангаар барина.

[...]һайн, һайн. Юун болооб, Та [...]һаабта? — гэжэ урдаһаань [...]гэаха зуураа, «дуулаа гүт?» [...] нүхэр Коневой асууһандань [...]лья Ефимовна агшан зуура [...]йхаһан мэтэ болоодхино.

[...]нэн зүрхэнһөө таниие амар-[...]аб, радиогоор Москвагай хэ-[...] дуулаа гүт? Таамнай Социа-[...]ическэ Ажалай Герой болоол-[...] — гээд парторганизациин сек-[...]ь энэ эхэнэрэй гарые дахин [...] адхана.

[И]имэ үндэр, иимэ хүндэтэй [...]ргэ намда, жиирэй эхэнэртэ [...]обо гээшэ гү? Коммунисти-[...] партидаа, Советскэ прави-[...]тводаа, агууехэ Сталин баг-[...] үнэн зүрхэнэйнгөө халуун [...]е хүргэнэб. — гээд хүл дээ-[...]огсожо байһанаа, столойнгоо [...]уда байһан стул дээрэ На-[...] Ефимовна сүмөөхэнөөр һуу-[...]үшэ һайса гараһаншье һаа, [...] сула зангаараа, дүүрэн ша-[...]й энэ эхэнэрэй хоёр нюдэнһөө [...]эрхэн нёлбоһон мухарин дуһа-[...]байна. Энэ баярай нёлбоһон [...] һэн.

[...]нсал манай советскэ орон [...] ажал хадаа нэрэ хүндын, ал-[...]алын хэрэг болонхой гээшэ. [...] Урдань, хаанта засагай үедэ, [...]яшуул баяшуулда мүлжүүл-[...]орга һээрынгээ бүхэтэр боло-

тор, хүл гарайнгаа тахир болотор хүдэлмэри хэжэ ябабашье, һайн гүүлдэггүй, нэгэ зөөлэн үгэ дуулдаггүй байгаа» гэжэ Наталья Ефимовна досоогоо бодоно.

Наталья Ефимовна Конева 1903 ондо Иркутска губерниин Сэлэнгын уездын Кудара тосхоной үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн юм. Бага балшар наһандаа Наталья басаган үлдэхэ даарахые, зобохо тулихые һайса үзэһэн байгаа. Церковно-приходско һургуулиин хоёр класс дүүргэд, хоол хубсаһаяа бэдэржэ, нютагайнгаа баяшуулай боғоол зарсань болож эхилһэн юм.

Имагтал Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин ашаар Наталья Ефимовна бүрин эрхэтэй хүн болож, зол жаргал амасажа эхилээ һэн. 1934 ондо тосхондоо эмхидхэгдэһэн колхоздо ороһон байгаа. Тэрэ гэһээр Наталья Ефимовна шэн зоригтойгоор, үнэн сэхээр өөрынгөө колхоздо ажаллажа эхилээ һэн. Заяанһаа ажал хэхэдээ бүхэриг бэрхэ энэ эхэнэр өөрынгөө даалгабарита ажалда тон хангалтатай һайнаар хандадаг, ниитынгээ зөөри хогшолые дам саашаданъ арьбадхахын, колхозоо улам бэхижүүлжэ, баян болгохын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажалладаг байгаа.

...1947 оной эхин. Наталья Ефимовнагай гэртээ гансаараа һуужа һуутарнь, сугтаа ажалладаг дүтынь хани болохо Ефраксинья Осиповна «Бурят-Монгольская правда» гэжэ газетэ гартаа баринхай орожо ерээ һэн.

—Наталья, энэниие уншаа гүш? Ехэл һонин тогтоол гараа, — гээд үндэр ургаса ургуулһанай түлөө Социалистическэ Ажалай Геройн нэрээзэргэ олгохо тухай парти, правительствын тогтоолтой газетые нүхэртөө һарбайба.

Энэ тогтоолые хоюулаа дахин дахин уншаба. Энээнһээ уламжалан, дайнай үедэ шэниисын, шара будаагайшье муу бэшэ ургаса ургуулдаг, ороохо таряа гүрэндөө тушааха түсэбөө сүм дүүргээд, эрхим зэргын хүрэнгэ хүсэд хаадаг тухайгаа зугаалан тэдэнэр удаахан һуугаа һэн.

Энээнһээ хойшо Наталья Ефимовна үндэр ургаса хайшач гэжэ ургуулдаг болохо тухайдаа сат ургэлжэ шэбшэдэг, мичуринска түрүү агротехникын үндэһэ һууриие шудалхын түлөө хододоо оролдодог болоһон юм.

...Даалгабарита участогаа Наталья Ефимовнагай звено үшөө намар байхада тарилгада һайнаар бэлэдхэһэн, хоёр дахин хахалһан байгаа. Үбэлдөө саһа һайнаар тогтоогоод, газарай гэдэмсээр хабар эртэ борнойлжо эхилһэн байна. Майн 1-һээ 5 болотор тарилгаяа дүүргээ һэн. Тиихэдээ бүхы тарягаа хэрээһэлүүлжэ тариһан юм. Зунай үедэ тарянай үндэр боломсоор, буртаг үбһыень түүдэг, шубуунай аргал, үнэһэ, шэбхын шүүһые нэмэлтэ тэжээл болгожо үгэдэг байгаа. Иигэжэ хүсэл оролдолго һайса гаргаһанайнгаа ашаар нүхэр Коневагай звено өөрынгөө 8 гектар участогай га бүриһөөнь 30,87 центнер эрхим зэргын шэниисэ хуряажа абаа һэн. Энээнэйнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1948 оной хабар Буденнын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Наталья Ефимовна Коневада Социалистическэ Ажалай Геройн үндэр нэрээзэргэ олгоһон байна.

Уданшьегүй Буденнын нэрэмжэтэ колхоз «Майн нэгэн», «Октябрь» гэжэ хүдөө ажахын артельнүүдтэй нэгэдэжэ, Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз болобо. Ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг Наталья Ефимовна томодхогдоһон колхозойнгоо правлениин гэшүүнээр һунгагдаһан байна.

Ехэшье үни болоогүй байтар томо колхозой хүсэн элитээр харагдажа эхилээ һэн. Үнгэрһэн 1952 ониие абажа үзэе. Тэрэ жэлдэ энэ колхоз ниитын малажал хүгжөөхэ түсэбөө бүхы түрэлэй малаар дүүргээ.

Тарянайнь талмай нилээд ехэ болоо. Мүнөө 1000 гаран гектар газарта шэниисэ, хара тарян, ячмень, овес гэхэ мэтын элдэб культуранууды таридаг болонхой. Полевой бүхы хүдэлмэри мүнөө имагтал машинын хүсөөр хэгдэнэ.

Эмхидхэлэй-ажахын талаар энэ колхозой нилээд бэхижэһыень үшөө ямар гэршэ баримта тодорхойлноб гэхэдэ, ганса 1952 ондо 248 мянга гаран түхэриг хубаагдадаггүй фонддоо оруулһан байна. Тиигэжэ мүнөө хүдөө ажахын тус артелиин хубаагдадаггүй фонд нэгэ миллион шахуу, тодорхойлон хэлэбэл, 968 мянган түхэриг болоһон байна.

Энэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ миллион 700 мянган түхэриг өлзо доход олоо. Тиигэжэ колхознигуудайнгаа ажалта үдэр бүхэндэ 5 түхэриг мүнгэ, 2 кг. орооһо ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые хубааһан байна.

Ойрын жэлнүүдэй туршада энэ колхозой ажал ехэтэй бүхы участогууд механизацилагдаха юм. Мүнөө Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз хүгжэлтынгөө үргэн уужам замда оронхой.

Тус колхозой түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат коммунист нүхэр Сычевой шадамар хүтэлбэри, халуун дэмжэлгэ доро Наталья Ефимовнашье өөрынгөө бүхы ажал-ябуулгые мүнөө эрхилжэ байна.

Нүхэр Конева мүнөө колхозойнгоо огородой бригадые ударидана. Энэ бригада жэл бүри томат, капуста, огурцы болон огородой бусад эдеэнүүдые таридаг юм.

Наталья Ефимовна бүхы шэнэ, хамаг түрүү юумые халуунаар дэмжэдэг, ехэ урагшаа һаналтай, шударгы хүн юм.

Тэрэ хадаа үнгэрэгшэ жэлдэ огородойнгоо 2 гектар эгээл һайн газар дээрэ олон залаата шэниисэ тариһан байгаа. Урда жэлынь энэ газартань капуста таригдаһан юм.

—Манай эндэ шэнэ культура болохо энэ олон залаата шэниисэ хайшан гэжэ таряа һэмта, — гэжэ Наталья Ефимовнада хандахадамнай, тэрэ иигэжэ харюусаба:

—Хабар газараа дахин хахалаа һэмди. Хүсэ ехэтэй газар байһан туладанъ үтэгжүүлгэ хээгүйбди. Хабар эртэ — майн 3-да тарижа дүүргэһэн байгаабди. Нэгэ гектар газарта 180 килограмм үрһэ хаяабди. Ехэ түргөөр, нэгэ жэгдээр ургажа эхилээ һэн. Июль соо нэгэ удаа буртаг үбһыень түүгээ һэмди. Намар август соо ехэ уһатай аадар орожо, үдхэн һайнаар ургаад байһан шэниисымнай хэбтүүлжэрхиһэн байгаа. Тиимэһээ үшөө һанаһандаа хүрөөгүй ургаса абаабди.

—Олон залаата шэниисын баян ургаса абахын тулада үрһэеэ һайтар сэбэрлэхэ, эгээл һайн газарта хэрээһэлүүлэн тариха шухала. Агротехническэ заабаринуудые наринаар сахяа һаа, манай республика доторшье олон залаата шэниисэ эрхим һайнаар ургаха байна, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Конева олон жэлэй хара таряа өөрынгөө туршалгын участок дээрэ тарижа үзэһэн байгаа. Теэд ехэшье һайн ургаса тэрэ жэлдээ абажа шадаагүй. Зүгөөр Наталья Ефимовна урмаа хухараагүй юм.

—Алибаа юумэндэ алдуу эндүү гаража болодог гээшэ. Олон жэлэй хара таряа түрүүшынхеэ тарихадаа, газараа танигүйгөөр, шадабаригүйгөөр тариһан байгаабди. Энэ алдуугаа заатагүй заһахал байхабди,—гэжэ Ефимовна хөөрэнэ.

Мүнөө Наталья Ефимовна табин наһатай болобошье, зоригтой доригоунаар, шударгы бүхэригөөр, эсэшэ сусашагүйгөөр колхозойнгоо поли дээрэ ажаллаһан зангаараа.

Ц. МИТЫПОВ.

Германиие сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойтой дашарамдуулан баярай заседани Берлиндэ болобо

БЕРЛИН, майн 8. (ТАСС). Германиие гитлеровскэ дарлалтаһаа сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани мүнөөдэр Берлиндэ болоо.

Германска Демократическа Республикын премьер-министр Отто Гротеволь, премьер-министрын орлогшо ба Германиин Социалистическэ единэ партиин (СЕПГ) ЦК-гэй генеральна секретарь Вальтер Ульбрихт, Германска Демократическа Республикын арадай палатын түрүүлэгшэ Иоганнес Дикман, премьер-министрын орлогшонор, правительствын гэшүүд ба СЕПГ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд заседаниин эхеэр ложонуудта һууринуудаа эзэлбэ.

Германска Демократическа Республикын правительствын дэргэдэхи Советскэ Союзай дипломатическа миссиин толгойлогшо И. И. Ильичев, Германидахи Советскэ Контрольно Комиссиин (СКК) түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. Ф. Семичастнов, СКК-гэй түрүүлэгшын дэргэдэхи политическэ советник П. Ф. Юдин, Германска Демократическа Республикада айлшалжа байгаа советскэ металлургнуудай делегациин хүтэлбэрилэгшэ П. Д. Ефанов ба бусад хүнүүд тэрэшэлэн эндэ байлсаба.

Германска Демократическа Республикын элүүрые хамгаалгын министр Луитпольд Штейдле Германиие Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойдо зорюулагдаһан элидхэл хэбэ.

Гитлеровскэ фашизмые героическа Советскэ Армиин бута сохиһоной түүхэтэ удхашанар немецкэ арадай ухаан мэдэрэлдэ улам гүнзэгыгөөр нэбтэрэн орожо байна, ушарынь энэ түүхэтэ событиин ашаар немецкэ арад эб найрамдалай ба демократиин, бусад арадуудтай хани барисаатай ба ахадүүгэй хани харилсаатай байлгын замаар ябаха арга боломжые өөрынгөө түүхэдэ түрүүшээр абаа.

Немецкэ арад тэрэнэй ажабайдалай асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ гансахан зүб замые үдэр бүри улам тодоор харана, энэ хадаа немецүүдэй өөһэдынь хоорондо эбэй хэлсээ хэхэ зам, бүхы патриотическа хүсэнүүдые нэгэдхэхэ зам мүн.

Германска проблемые эбэй ёһоор шиидхэхын түлөө, единэ, демократическа, бэеэ даанхай ба эб найрамдалда дуратай Германиие байгуулхын түлөө тэмсэлдэнь немецкэ арадта Советскэ Союзай үзүүлһэн угаа ехэ туһаламжа тухай Штейдле хэлэбэ, немецкэ бүхы патриодууд Советскэ Союзтай хани барисаагаа бэхижүүлхые хүсэнэ гэжэ тэмдэглэбэ. Немецкэ ба советскэ арадуудай хоорондын эбдэршэгүй хани барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ бүхы хүсэеэ үгэхэбди, энэ хани барисаае нюдэнэй сэсэгы мэтэ нангинаар абажа ябахабди гэжэ мэдүүлэе һаа, би Баруун ба Зүүн зүгэй эб найрамдалда дуратай, патриотическа үзэл бодолтой бүхы немецүүдэй һанал бодолые мэдүүлхэб гэжэ һананаб гэжэ Штейдле хэлэбэ.

Германска Демократическа Республикадахи социалистическэ байгуулалтын амжалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, Штейдле хадаа Германска Демократическа Республика единэ, бэеэ даанхай, эб найрамдалда дуратай ба демократическа Германиин түлөө немецкэ арадай тэмсэлдэ хүсэтэ түшэг тулгуури болохо юм гэжэ тэмдэглэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр Германска Демократическа Республикын президентын канцеляриин хүтэлбэрилэгшэ Статс-секретарь М. Опиц болбол Карл Марксын түрэһөөр 135 жэлэй ойтой дашарамдуулан Германска Демократическа Республикын правительствын һая баталһан Карл Марксын орденоор СЕПГ-гэй ЦК-гэй түрүүлэгшэ, Германска Демократическа Республикын премьер-министр Отто Гротеволиие ба СЕПГ-гэй ЦК-гэй генеральна секретарь, Германска Демократическа Республикын премьер-министрын орлогшо Вальтер Ульбрихтые шагнаха тухай Германска Демократическа Республикын президент Вильгельм Пикын шиидхэбэриие уншаба.

Суглаагшадай нэрьемэ альгаташалган доро Гротеволь Ульбрихт хоёрто Карл Марксын орденууд барюулагдаа.

Германидахи Советскэ Контрольно Комиссиин түрүүлэгшэ уулзалга хэбэ

БЕРЛИН, майн 8. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, гитлеровскэ фашизмһаа немецкэ арадые героическа Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойтой дашарамдуулан Германидахи Советскэ Контрольно Комиссиин түрүүлэгшэ армиин генерал Чуйков Германска Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй президиумэй гэшүүдтэй, Германиин Социалистическэ единэ партиин (СЕПГ) ЦК-гэй политбюрогой гэшүүдтэй, демократическа бусад партинуудай ба олониитын организацинуудай түлөөлэгшэдтэй мүнөөдэр уулзаба.

Отто Гротеволь германска асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ хэрэгтэ эрид шууд политика ябуулһанай түлөө Советскэ Союзай арадуудта ба правительствода баясхалан хүргэбэ, немецкэ болон советскэ арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаан единэ, бэеэ даанхай, демократическа ба эб найрамдалда дуратай Германиие байгуулхын түлөө немецкэ арадай тэмсэлэй амжалтын эшэ үндэһэ мүн гэжэ тэмдэглэбэ.

Манай сүлөөлэгдэһөөр 8 жэлэй ойн үдэр бидэнэр агууехэ Советскэ Союзтай энэ хани барисаагаа улам ехээр бэхижүүлхэбди гэжэ үгэеэ үгэнэбди гээд Отто Гротеволь хэлэбэ.

Чехословакиие сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойтой дашарамдуулан баярай заседани Прагада болобо

ПРАГА, майн 8. (ТАСС). Чехословакиие фашистска дарлалтаһаа Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойтой дашарамдуулан баярай заседани мүнөөдэр Прагада болоо.

Президиумэй столдо республикын президент Антонин Запотоцкиин, премьер-министр Вилем Широкий түрүүтэй правительствын гэшүүдэй, Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Олдржих Йоной ерэхэдэнь, хүнүүд нэрьемэ альгаташалгаар угтаа.

СССР-һээ Чехословакида байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол А. Е. Богомолов, гүрэнэй захиргаанай соведэй, финансово-экономическа Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Ли Фу-чунь түрүүтэй Хитадай правительственна делегаци, хани барисаата оронуудай посолнууд ба посланнигууд, гүрэнэй ба партийна элитэ ажал-ябуулагшад, столицын ажалшад вечер дээрэ байлсаба. Олдржих Йон баярай заседаниие нээбэ.

Премьер-министр Вилем Широкий Чехословакиие Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ.

Тэрэнэй үгэ хэлэжэ байхада советско-чехословацка хани барисаанай хүндэлэлдэ, Советскэ правительствын хүндэлэлдэ нэрьемэ альгаташалга, юрөөл табилга олон дахин болоо.

Советскэ сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан памятнигай хормойдо веногууд табигдаа

ПРАГА, майн 8. (ТАСС). Чехословацка телеграфна агентствын дамжуулһанай ёһоор, Чехословакиие Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойн үдэрэй урда тээ мүнөөдэр Чехословакиин правительствын, коммунистическэ партиин ба олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд Чехословакиие сүлөөлхын түлөө байлдаануудта наһа бараһан советскэ сэрэгшэдтэ зорюулагдан Ольшанска кладбище дээрэ табигдаһан памятнигай хормойдо веногуудые табиба.

Дайшалхы тугтай сэрэгэй караулай жагсаагдаһан памятнигай дэргэдэ Чехословакиин президент А. Запотоцкиин үмэнэһөө премьер-министр В. Широкий, Прагадахи СССР-эй посол А. Е. Богомолов, Хитадай Арадай Республикын арадай Центральна правительствын гүрэнэй захиргаанай соведэй финансово-экономическа комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Ли Фу-чунь гэгшээр толгойлогдоһон Хитадай Арадай Республикын правительственна делегаци, Монгол Арадай Республикын правительственна делегациин толгойлогшо, МНР-һээ СССР-тэ байгаа Посол Д. Адилбиш ба бусад хүнүүд веногуудые табяа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын герой, медицинскэ сестра ахалагша лейтенант Ли Сун Ним.

Корейскэ Арадай армиин связистнууд фронт дээрэ.
ТАСС-эй фотохронико.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 8. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр фронтнууд дээрэ ямаршье хубилалтанууд болоогүй гэжэ Корейскэ Арадай Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Майн 7-ной һүни американска авиаци Токчхонь городто дахин добтолжо, тэрэнэй хүн зоной һуудаг газарнуудта элдэб калибрын 500 гаран бомбо хаяба. Бомбодолгын үедэ амгалан олон хүн алагдаһан, шархатаһан, олон гэр ба землянканууд һандаргагдаһан байна.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай дүрбэн самолёт унагаагаа.

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд

ПЕКИН, майн 7. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээндэ хабаадагша корейско-хитадай делегациин мүнөөдэр толилһон иимэ коммюнике Кэсонһоо дамжуулна:

Майн 7-до болоһон хоёр талын делегацинуудай заседани дээрэ корейско-хитадай делегаци Корейдэ буудалдаа зогсоохо ябадал хангаха зорилгоор шэнэ ехэ конструктивна алхам хэбэ. Энэнь сэрэгэй пленэйхид тухай бүхы асуудалые шиидхэлгэдэ зорюулагдана. Нютагтаа сэхэ бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхид Корейдэ үлэхэ ба нейтральна гүрэнэй харгалзалгада саг зуура дамжуулан үгтэхэ ёһотой гэһэн даб дээрэхи условиие нүгөө талын дурадхажа үргэлжэлһөөр байһан ушарһаа, Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ ябадал хэмжээябуулганууд ба процедура тухай асуудалаар гараһан бэрхэшээлнүүдтэй дахин тохёолдожо болохо юм, тиин Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ гэһэн бүхы дэлхэйн арадуудай халуун эрмэлзэлгэ бэелүүлэгдэнгүй дахин үлэхэ байна. Тиимэһээ, сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхидые нейтральна гүрэндэ эльгээхэ тухай өөрынгөө апрелиин 26-най дурадхалые гэдэргэнь абажа, даб дээрэхи условитушаа нүгөө талые дэмжэхэ гэжэ оролдон, шэнэ дурадхалнуудые табиһан байна.

Майн 7-ной заседани дээрэ генерал Нам Ир иигэжэ мэдүүлбэ:

Апрелиин 26-да манай талын табиһан тодорхой дурадхал соо сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхидэй хуби заяан тухай асуудалые шиидхэлгэ хадаа тэдэнэр нейтральна гүрэндэ эльгээгдэхэ юм гэһэн хараа бодолһоо эшэ үндэһэтэй байна. Гэбэшье, һүүлшын 10 үдэр болоһон хэлсээнэй ябаса юу харуулааб гэхэдэ, танай тала манай талын энэ даб дээрэхи условиие алгасан гарахые һэдэнэ, тиихэдээ нейтральна гүрэнэй кандидатура тухай асуудалые түрүүшын ээлжээндэ шиидхэхые дурадхана, тиин сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхид Корейдэ үлэхэ, тэндэ тэдэниие өөрынгөө харгалзалгада нейтральна гүрэн абаха юм гэһэн танай талын даб дээрэхи условиие тиигэжэ бэелүүлхэ һанаатай байна.

Сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхид тэдэниие плендэ абаһан талын хиналта доро байһан райондо үлэхэ ёһотой гэжэ танай талын дурадхал хараална. Энэ хадаа плендэ абаһан талын хиналтаһаа бүрин сүлөөлэгдэхэ арга боломжые сэрэгэй пленэйхидтэ үгэхэгүй байһаниинь тэн тодорхойгоор харагдана. Тэрээнһээ байтагай, нейтральна гүрэн хадаа угаа олон сэрэгэй пленэйхидые өөрынгөө харгалзалгада абаха үедөө плендэ абаһан талын хинадаг райондо ехэ бэрхэшээлнүүдтэй тохёолдохо байна. Тиихэ зуура, иимэ ушар байдал хадаа тайлбарилан танюулха хүдэлмэриие нүгөө талын ябуулха сүлөө ба шухала услови хангахагүй байна. Дээрэ дурсагдаһан хоёр дурадхалһаа манай талын дурадхал 1949 оной Женевскэ конвенциин принципүүдтэ ба уласхоорондын практикада ехээр таарана, сэрэгэй пленэйхидые нютагтань бусааха тухай асуудалые зүбөөр шиидхэлгэдэ хүргэжэ болохо байна.

Гэбэшье, һүүлшын 10 үдэрэй турша дотор болоһон зүбшэн хэлсэлгын үедэ танай тала сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхид Корейдэ үлэхэ, тэндэ тэдэниие нейтральна гүрэн өөрынгөө харгалзалгада абаха ёһотой гэжэ танай табиһан условиие хододоо дурадхажа үргэлжэлбэ. Танай талын иимэ дурадхал Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ замда һаад дахин болохо байна, ушарынь хэмжээябуулганууд ба процедура тухай асуудал дахин бии болоно. Тиин Корейдэ хүбүүдэйнь дайлалдажа байгаа хоёр талын оронуудай арадуудай, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ гэһэн халуун эрмэлзэлгэдэ сохилто дахин хэгдэхэ байна. Манай талын апрелиин 26-най дурадхалые дахин табиха эрхэ өөртөө үлөөгөөд, дээрэ дурсагдаһан зүйлэй үндэһөөр иимэ дурадхалнуудые табинабди гэжэ мэдүүлнэб:

Сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхид мүнөө баригдажа байһан газартаа үлэхэ ба тэдэниие нютагтань бусааха нейтральна гүрэндэ дамжуулан үгтэхэ ёһотой гэһэн танай талын даб дээрэхи услови абахые оролдохоор бэлэн байнабди.

Апрелиин 26-да манай талын табиһан дурадхал хадаа танай талын даб дээрэхи услови дээрэ үндэһэлэгдэһэн шэнэ дурадхалтай сасуулхада нилээд зүб байна гэжэ би зааха ёһотой байнаб. Манай шэнэ дурадхал иимэ гэбэл:

1. Даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй хүсэндөө ороһоной һүүлээр хоёр һарын турша дотор, хоёр таланууд нютагтаа бусаагдахые дурадхаһан сэрэгэй бүхы пленэйхидые һаадгүйгөөр нютагтань бусааха ба эдэ сэрэгэй пленэйхидэй хамаададаг талада тэдэниие бүлэг бүлэгөөрнь дамжуулан үгэхэ, энэнь даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй 3-дахи статьягай 51-дэхи параграфай ёһоор, мүн хоёр талын андалдан абалсаһан ба хоёр талын тааруулан шалгаһан эсэсэй списогүүдэй ёһоор хэгдэхэ байна.

2. Сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхидые эхэ орондонь бусааха ябадал хангахын тула хоёр тала иимэ хэлсээ хэнэ: сэрэгэй пленэйхидые нютагтань бусааха комисси нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө байгуулагдаха, тэрэнь нэрлэбэл: даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй 2-дохи статьягай 37-дохи параграфаар хараалагдаһан дүрбэн гүрэнэй — Польшын, Чехословакиин, Швейцариин, Швециин ба хоёр талын зүбшэлһэнэй ёһоор Индиин — эдэ 5 оронуудай тус тустаа томилһон адли тоото түлөөлэгшэдһөө бүридэхэ.

3. Энэ дурадхалай 1-дэхи параграфаар хараалагдаһанай ёһоор, нютагтаа сэхэ бусаагдаха сэрэгэй пленэйхидһээ гадна, хоёр талын сэрэгэй бүхы пленэйхид барижа байгаа талын сэрэгэй хиналтаһаа ба харгалзалга дороһоо мүнөө баригдажа байһан газартаа сүлөөлэгдэхэ ёһотой, мүн сэрэгэй пленэйхидые нютагтань бусааха талаар энэ дурадхалай 2-дохи параграфаар хараалагдаһан нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комиссида дамжуулан үгтэхэ ёһотой. Тус комисси тэдэниие хүлеэн абаха ба харгалзалгадаа абаха байна. Сэрэгэй пленэйхидые нютагтань бусааха талаар нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комисси тус комиссиин саг зуурын эрхэ мэдэлдэ байха сэрэгэй пленэйхид тушаа өөрынгөө хуулита функцинууд болон хиналга бэелүүлхэ эрхэтэй байха юм. Комиссиин эрхэнүүдэй бүрин бэелүүлэгдэхэ ябадал хангахын тула, нютагтань бусааха комиссиин гэшүүдоронууд орон бүхэнһөө адли тоотой зэбсэгтэ хүсэнүүдые үгэхэ ёһотой.

4. Сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхидые өөрынгөө харгалзалгада абаһанай һүүлээр, нютагтань бусааха талаар нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комисси иимэ хэмжээнүүдые дары абаха ёһотой гэбэл: нютагтань бусааха талаар нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комиссиин зүгһөө сэрэгэй пленэйхидые харгалзалгадаа абаһанай һүүлээр дүрбэн һарын тогтоогдоһон болзор соо, сэрэгэй эдэ пленэйхидэй хамаададаг оронуудай зүгһөө сэрэгэй бүхы пленэйхидэй дунда тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри хэхын тула, мүн тэдэнэй айха һүрдэхыень болюулхын тула, ябадалые тараан зайлуулхын ба тэдэнэй эхэ орондоо бусаха ябадалда хамаатай бүхы юумэ тухай, илангаяа гэртээ амгалан ажабайдалдаа бусажа ошохо бүрин эрхэтэй байһан тухай тэдээндэ мэдээсэхын тула сэрэгэй пленэйхидэй байһан газарта өөрынгөө персоналые эльгээхэ сүлөөтэй ба арга боломжотой байха.

5. Нютагтань бусааха талаар нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комиссиин зүгһөө сэрэгэй пленэйхидые өөрынгөө харгалзалгада абаһанай, мүн эдэ пленэйхидэй хамаададаг оронуудай зүгһөө зохихо тайлбари хэһэнэй һүүлээр дүрбэн һарын турша дотор нютагтань бусааха талаар нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комисси нютагтаа бусаагдахые эриһэн сэрэгэй бүхы пленэйхидэй эхэ орондоо түргөөр бусаха ябадал хангаха ёһотой, мүн барижа байһан тала энээндэ ямар нэгэн һаад хэхэ ёһогүй. Нютагтань бусаалгын административна детальнууд хадаа нютагтань бусааха талаар нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комиссиин ба хоёр талануудай хоорондо консультаци хэжэ шиидхэгдэхэ ёһотой.

6. Энэ дурадхалай 4-дэхи ба 5-дахи параграфуудаар хараалагдаһан дүрбэн һарын болзорой дүүрэхэдэ, нютагтань бусааха талаар нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комиссиин харгалзалгада сэрэгэй пленэйхидэй үшөө үлэһэн байгаа һаань, даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнэй 4-дэхи статьягай 60-дахи параграфаар хараалагдаһан политическэ конференци дээрэ консультаци хэжэ, тэдэнэй хуби заяае шиидхэхэ болоно.

7. Нютагтань бусааха талаар нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комиссиин харгалзалгада сэрэгэй пленэйхидэй байха үедэ хэгдэһэн бүхы гаргашануудые, мүн эхэ орондоо сэрэгэй пленэйхидэй бусаха замдаа гаргаһан гаргашануудые сэрэгэй пленэйхидэй хамаададаг оронууд дааха ёһотой.

8. Энэ дурадхалай условинууд ба тэрээнтэй холбоотой хэмжээябуулганууд бүхы сэрэгэй пленэйхидэй мэдээндэ хүргэгдэхэ ёһотой.

* * *

Корейско-хитадай талын шэнэ дурадхалые шудалхын тула нүгөө тала майн 9-нэй 11 час хүрэтэр завһарлалга хэхые дурадхаба. Корейско-хитадай тала энээнииень зүбшөөгөө.

АРАБСКА ГҮРЭНҮҮДЭ[Й] ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮД[ЭЙ] МИНИСТРНҮҮДЭЙ ЗҮБЛ[ӨӨН] ТУХАЙ

ЛОНДОН, майн 7. (ТАСС) ... тер агентствын корре[спондент] Каирһаа иигэжэ дамжуулн[а]: «Майн 7-до Каирта ... арабска гүрэнүүдэй гадаады[н хэрэ]гүүдэй министрнүүдэй ... Египедэй территориһоо га... сэрэгүүдые арсалтагүйгөөр ... тушаа Египедэй эрилтэ ... тухай асуудалые хаража үз... на. Энэ зүблөөн Е... гадаадын хэрэгүүдэй министр... муд Фавзиин түрүүлэлгэ до... лохо юм гэжэ эндэ соносхог...

Ирагай, Трансиорданиин, С... Ливанай, Саудовска Арав... Ливиин гадаадын хэрэгүүд... нистрнүүд зүблөөндэ хабаад...

Англиин общинануудай па[лата] Центральна Африкын феде[раци] байгуулха түсэб һайшаа[ба]

ЛОНДОН, майн 7. (... Рейтер агентствын дамжу... ёһоор, майн 6-да общинану... лата хадаа Урда ба Хойто ... зиин, мүн Ньясалендын сос... гаар Центральна Африкын ... циие байгуулха гэһэн прав... венна түсэбые 247 голосоо... шаагаа. Буруушаажа 221 х... совалба. Федерациин т... 1300 мянган квадратна к... болохо байна. Тэндэ 6 ... негрнүүд, 250 мянган евро... ба Азиһаа уг гарабалтай 14... хүн ажаһуудаг юм.

Федерациие байгуулха тү... оной январьта Лондондо б... конференци дээрэ негритянс... зоной түлөөлэгшэдэй хаба... гүйгөөр зохёогдоһониинь м... Негритянска хүн зон феде... эрид буруушаана.

Тегеранска тамхи[най] фабрикын худэлмэри[шэдэй] забастовко

ТЕГЕРАН, майн 7. (ТАСС) ... геранска тамхинай фабрикы... дэлмэришэдэй забастовко ... хи үдэрөө үргэлжэлжэ байна.

Тамхинай фабрикануудай ... мэришэдэй профсоюзай то... хандалга соо иигэжэ хэл... үсэгэлдэр сэрэгэй засагаарх... рикада солдадуудые эльгээб... нэр нюдэ уһатуулагша газ... натануудые хэрэглэһэн ба х... ришэдые намнажа гаргаһан ... Тиихэ үедэ хэдэн худэлм... шархатаа, 50 хүн арестовала...

«Банге Мардон» газетын ... сэһэнэй ёһоор, тегеранска ... приятинуудай худэлмэришэд ... дэнэй профсоюзна организа... премьер-министр Мосаддыг... гээһэн хандалга соогоо сэрэ... сатаархидай хүсэ хэрэгл... эсэргүү протест мэдүүлнэ, за... ко хэһэн тамхинай фабрикы... дэлмэришэдые дэмжэнэ.

Финляндиин ажалш[адай] эрхэнүүдэйнгээ түл[өө] тэмсэнэ

ХЕЛЬСИНКИ, майн 7. (Т... Демократическа хэблэлэй мэ... һэнэй ёһоор, салин хүлһэ ба... ха ба ажалшадай байдалые ... муудуулха гэһэн капиталист... һэдэлгэдэ эсэргүүсэн Финля... хүдэлмэришэд улам шангаар ... сэжэ байна.

Хельсинкидэ ба оронной бус... родуудта ажалшадай сугл... болоно, салин хүлһэ дээшэлү... эриһэн резолюцинууд тэдээн... абтана. Ажалшадай ажаба... условинуудые улам муудуул... һэн томо капиталистнуудай ... гэдэ эсэргүү протестын за... конууд Нокиа тосхоной пре... тинууд дээрэ болобо.

Пори городой хүдэлмэри... хамтын суглаан дээрэ һунгаг... делегаци салин хүлһэ бага... да эсэргүү хүдэлмэришэдэй ... тые металлистнуудай проф... ба сеймын фракцида дамж... үгэбэ.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИП[ОВ]

МҮНӨӨДЭР КИН[О] ТЕАТРНУУД[ТА]

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — уранһайханай фильм «Весна в ...» (10, 12, 14, 16 ба 22 ч.), «Возвра[щение] Василия Бортникова» (18 ба 20 ...).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Ду[ма про] Казака Голоту» (9 ч. 30 м., 11 ... 12 ч. 30 м.), «Сильва» (14, 16 ба ...), «Горячее сердце» I сери (20 ч.), «[Горя]чее сердце» II сери (22 ч.), «Воск[ресение] в пустыне» (23 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства 10-17, пропаганды и переводов 6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00533. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.